

KONSTITUCIA E KOSOVAKA REPUBLIKAKO

KONSTITUCIA E KOSOVAKA REPUBLIKAKI

QHAND I	SHERUNE DISPOZITE	1
NUKHTA 1	[E THEMESKO SAMATRANDIPE]	1
NUKHTA 2	[SOVRANITETI]	1
NUKHTA 3	[YEKHIPE ANGLO KRISI]	1
NUKHTA 4	[RAIPESKI FORMA THAY RAIPESKO ULAVIPE]	1
NUKHTA 5	[QHIBYA].....	2
NUKHTA 6	[SIMBOLYA].....	2
NUKHTA 7	[MOLIPYA]	2
NUKHTA 8	[LAIK THEM]	3
NUKHTA 9	[KULTURAKO THAY RELIGIAKO BARVALIPE].....	3
NUKHTA 10	[EKONOMIA]	3
NUKHTA 11	[VALUTA]	3
NUKHTA 12	[LOKALUNO RAIFE]	3
NUKHTA 13	[SHERUNIDIZ].....	3
NUKHTA 14	[THEMIPE]	4
NUKHTA 15	[THEMUTNE AVRI E THANESTAR].....	4
NUKHTA 16	[ANGLIPE E KONSTITUCIAKO]	4
NUKHTA 17	[MASHKARTHEMUTNE LEDEIPYA]	4
NUKHTA 18	[RATIFIKUIPE E MASHKARTHEMUTNE HALOVIPYENGO]	4
NUKHTA 19	[IMPLEMENTIPE E MASHKARTHEMUTNE HAKESKO]	5
NUKHTA 20	[LAVAVDIPE E SOVRANITETESKO]	5
QHAND II	SHERUNE HAKAYA THAY TROMALIPIYA	6
NUKHTA 21	[SAVAHTUNE PRINCIPYA]	6
NUKHTA 22	[DIREKT IMPLEMENTIPE E HALOVIPYENGO THAY MASHKARTHEMUTNE INSTRUMENTYENGO]	6
NUKHTA 23	[MANUSHESKO BAYRIPE]	7
NUKHTA 24	[YEKHIPE ANGLO KRISI]	7
NUKHTA 25	[HAKO VASH JIVDIPE]	7
NUKHTA 26	[HAKO VASH O PERSONALUNO INTEGRITETI].....	7
NUKHTA 27	[AQHAVIPE E TORTURAKO, MIZORUNO TRETETIPE, BIMANUSHIKANIPE VAY PELARIPESKO]	8
NUKHTA 28	[AQHAVIPE E QOROLIPESKO THAY E OBLIGIMA BUTYAKO]	8
NUKHTA 29	[HAKO VASH TROMALIPE THAY SIGURIPE]	8
NUKHTA 30	[E AKUZIMENGO HAKO]	9
NUKHTA 31	[HAKO VASH O HAKYUNO THAY BIRIGUTNO KRISIPE]	9
NUKHTA 32	[O HAKO VASH O YURIDIKUNE SHEYA]	10
NUKHTA 33	[PRINCIPI VASH O LEGALITETO THAY PROPORCIONALITETI ANO PENALUNO OVIPE].....	10
NUKHTA 34	[O HAKO VASH MA TE KRISINGYOL DUY VER VASH YEKHUNO AKTI]	11
NUKHTA 35	[PHIRIPASKO TROMALIPE].....	11
NUKHTA 36	[PRIVATIZACIAKO HAKO].....	11
NUKHTA 37	[HAKO VASH PRANDIPE THAY FAMILIA]	12
NUKHTA 38	[TROMALIPE E PAKYAVIPESKO, GODORNIPESKO THAY RELIGIAKO].....	12
NUKHTA 39	[RELIGIAKE KONFESIE]	12
NUKHTA 40	[VAKERIPESKO TROMALIPE]	12
NUKHTA 41	[HAKO VASH O KHUVIPE ANO PUBLIKUNE DOKUMENTYA].....	13
NUKHTA 42	[MEDIENGO TROMALIPE].....	13
NUKHTA 43	[KEDIPEŠKO TROMALIPE].....	13
NUKHTA 44	[ASOCIACIAKO TROMALIPE]	13
NUKHTA 45	[ALOSARIPESKO HAKO THAY KOTORLEIPE]	14
NUKHTA 46	[GARAVIPE E BESHIPESKE THANESKO].....	14
NUKHTA 47	[EDUKIPESKO HAKO].....	14
NUKHTA 48	[ARTESKO THAY SKENCIAKO TROMALIPE]	15
NUKHTA 49	[HAKO VASH BUTI THAY VASTIPE E PROFESI AKO]	15
NUKHTA 50	[QHAVORENGE HAKYA]	15
NUKHTA 51	[SASTIPASKO THAY SOCIALUNO GARAVIPE]	15
NUKHTA 52	[GODORNIPE VASH JIVDIPASKO THAN]	16
NUKHTA 53	[INTERPRETIPE E DISPOZITENGO VASH O MANUSHIKANE HAKAYA]	16

NUKHTA 54	[KRISIPASKO GARAVIPE E HAKYENGO].....	16
NUKHTA 55	[SAMATRANDA E TROMALIPYENGO THAY BAZIKUNE HAKAYENGO].....	16
NUKHTA 56	[TROMALIPYA THAY SHERUNE HAKAYA ANO AVRIRENDUNE SITUACIE].....	17
QHAND III	KOMUNITETYENGE JENENGE HAKAYA	18
NUKHTA 57	[SAVAHTUNE PRINCIPYA].....	18
NUKHTA 58	[THEMESKE GODORNIPYA].....	18
NUKHTA 59	[KOMUNITETYENGE JENENGE HAKAYA]	19
NUKHTA 60	[KONSULTATIVUNO KONSILI VASH KOMUNITETYA]	20
NUKHTA 61	[REPREZENTIFE E BUTIKERIPASKO ANO PUBLIKUNE INSTITUCIE].....	21
NUKHTA 62	[REPREZENTIFE ANO ORGANYA E LOKALUNE RAIPASKO].....	21
QHAND IV	KOSOVAKO REPUBLIKAKO PARLAMENTI.....	22
NUKHTA 63	[SAVAHTUNE PRINCIPYA]	22
NUKHTA 64	[STRUKTURA E PARLAMENTESKI]	22
NUKHTA 65	[PARLAMENTESKE KOMPETENCE]	22
NUKHTA 66	[ALOSARIPE THAY MANDATI]	23
NUKHTA 67	[ALOSARIPE E PRESIDENTOSKO THAY TALOPRESIDENTYENGO]	24
NUKHTA 68	[SEANCE]	24
NUKHTA 69	[O VAHT E SEANCENGO THAY KUORIFE]	25
NUKHTA 70	[MANDATI E DEPUTETYENGO]	25
NUKHTA 71	[KUALIFIKIPYA THAY POLYENGE YEKHIPYA]	26
NUKHTA 72	[BIHALOVIPE].....	26
NUKHTA 73	[BISHAIPE E KANDIDUIBESKO]	26
NUKHTA 74	[VASTIFE E FUNKCIAKO]	27
NUKHTA 75	[IMUNITETI]	27
NUKHTA 76	[BUTYAKI REGULATIVA].....	27
NUKHTA 77	[KOMISIE]	27
NUKHTA 78	[KOMISIA VASH O HAKAYA THAY INTERESYA E KOMUNITETYENGO]	27
NUKHTA 79	[LEJISLACIAMI INICIATIVA]	28
NUKHTA 80	[MIRATUIPE E KRISYENGO]	28
NUKHTA 81	[LEJISLACIA E VITALUNE INTERESEYA]	29
NUKHTA 82	[ULAVIPE E PARLAMENTESKO]	29
QHAND V	PRESIDENTO E KOSOVAKA REPUBLIKAKO.....	30
NUKHTA 83	[STATISI E PRESIDENTESKO].....	30
NUKHTA 84	[KOMPETENCE E PRESIDENTESKE].....	30
NUKHTA 85	[KUALIFIKE VASH O ALOSARIPE E PRESIDENTESKO]	32
NUKHTA 86	[ALOSARIPE E PRESIDENTESKO].....	32
NUKHTA 87	[MANDATI THAY SOVLI].....	32
NUKHTA 88	[BIHALOVIPE].....	32
NUKHTA 89	[IMUNITETI]	33
NUKHTA 90	[NASAVAHTUNO NA GATISARIPE VASH E BUTI E PRESIDENTESKI].....	33
NUKHTA 91	[PRESIDENTESKO CIDIPE KOTAR E FUNKCIA].....	33
QHAND VI	KOSOVAKO REPUBLIKAKO RAIPE.....	35
NUKHTA 92	[SAVAHTUNE PRINCIPYA]	35
NUKHTA 93	[KOMPETENCE E RAIPASKE]	35
NUKHTA 94	[KOMPETENCE E SHERUNEMINISTRESKE].....	36
NUKHTA 95	[ALOSARIPE E RAIPASKO].....	36
NUKHTA 96	[MINISTRIE THAY MINORITETYENGO REPREZENTIFE].....	37
NUKHTA 97	[GODORNIPE]	37
NUKHTA 98	[IMUNITETI]	38
NUKHTA 99	[PROCEDURE]	38
NUKHTA 100	[MOCIA E VOTUIPASKE PAKYAVIPASKI]	38
NUKHTA 101	[CIVILYUNI SEVAL]	38

QHAND VII	HAKAYIPASKO SISTEMI	40
NUKHTA 102	[SAVAHTUNE PRINCIPYA E KRISPASKE SISTEMESKO]	40
NUKHTA 103	[ORGANIZUIPE THAY YURIDIKCIA E KRISELINYENGI]	40
NUKHTA 104	[ANAVIPE THAY KRISITORYENGO HULAVIPE KOTAR E FUNKCIA]	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
NUKHTA 105	[MANDATI THAY REANAVIPE]	42
NUKHTA 106	[BIHALOVIPE].....	41
NUKHTA 107	[IMUNITETI]	41
NUKHTA 108	[KOSOVAKO KIRISPASKO KONSILI]	41
NUKHTA 109	[THEMESKO PROKURORI]	42
NUKHTA 110	[KOSOVAKO PROKURORYENGO KONSILI]	44
NUKHTA 111	[AVOKATURA]	44
QHAND VIII	KONSTITUCIAKI KRISSELIN	45
NUKHTA 112	[SAVAHTUNE PRINCIPYA]	45
NUKHTA 113	[YURISDIKSIA THAY AUTORIZIME RIGYA]	45
NUKHTA 114	[O ANDAR THAY MANDATI E KONSTITUCIAKA KRISSELINYAKO].....	46
NUKHTA 115	[ORGANIZIPE E KONSTITUCIAKA KRISSELINYAKO].....	47
NUKHTA 116	[YURIDIKUNO EFEKTI E BAHAMYENGO].....	47
NUKHTA 117	[IMUNITETI]	47
NUKHTA 118	[ULAVIPE]	47
QHAND IX	EKONOMIKUNE LEDEIPIYA.....	48
NUKHTA 119	[SAVAHTUNE PRINCIPYA]	48
NUKHTA 120	[PUBLIKUNE FINANCE].....	48
NUKHTA 121	[BESHLINYA].....	48
NUKHTA 122	[VASTIPE E BARVALIPESKO THAY NATURALUNE RESURSYENGO]	49
QHAND X	LOKALUNO RAIPE THAY TERITORIYALUNO ORGANIZIPE.....	30
NUKHTA 123	[SAVAHTUNE PRINCIPYA]	50
NUKHTA 124	[ORGANIZIPE THAY FUNKSIONIPE E KORKORE LOKALUNE RAIPASKO]	50
QHAND XI	SIGURIPESKO SEKTORI.....	51
NUKHTA 125	[SAVAHTUNE PRINCIPYA].....	51
NUKHTA 126	[KOSOVAKO SIGURIPESKO ZORALIPE].....	51
NUKHTA 127	[KOSOVAKO SIGURIPESKO KONSILI]	50
NUKHTA 128	[KOSOVAKI POLICIA].....	50
NUKHTA 129	[KOSOVAKI AGENCIA VASH INETLIGENCIA].....	52
NUKHTA 130	[CIVILYUNO AUTORITETI E AVIACIAKO].....	53
NUKHTA 131	[AVRIRENDUNI SITUACIA].....	53
QHAND XII	BIUMLAVDE INSTITUCIE.....	53
NUKHTA 132	[ROLI THAY KOMPETENCE E POPULACIAKE AVOKATESKO].....	55
NUKHTA 133	[OFISI E POPULACIAKE AVOKATESKO].....	55
NUKHTA 134	[KUALIFIKIPE, ALOSARIPE THAY HULAVIPE KOTAR E FUNKCIA E POPULACIAKE AVOKATESKO].....	55
NUKHTA 135	[RAPORTIPE E POPULACIAKE AVOKATESKO].....	56
NUKHTA 136	[KOSOVAKO SAVAHTUNO AUDITORI]	56
NUKHTA 137	[KOMPETENCE E KOSOVAKE SAVAHTUNE AUDITORESKO]	56
NUKHTA 138	[RAPORTIPE E KOSOVAKE SAVAHTUNE AUDITORESKO]	57
NUKHTA 139	[CENTRALUNI ALOSARIPASKI KOMISIA]	57
NUKHTA 140	[KOSOVAKI CENTRALUNI BANKA]	58
NUKHTA 141	[MEDIENGI BIUMLAVDI KOMISIA].....	58
NUKHTA 142	[BIUMLAVDE AGENCIE].....	58

QHAND XIII	AGORUTNE DISPOZITE	59
NUKHTA 143	[SAHASTARDO PROPOZIPE VASH O ALOSARIPE E KOSOVAKE STATUSESKO]	59
NUKHTA 144	[AMENDAMENTIPE]	59
NUKHTA 145	[LUNGYARIPE E MASHKARTHEMUTNE HALOVIPIYENGO THAY APLIKIMA LEGISLACIAKO]	59
QHAND XIV	PHIRUTNE DISPOZITE	60
NUKHTA 146	[MASHKARTHEMUTNO CIVILYUNO REPREZENTI].....	60
NUKHTA 147	[AGORUTNO AUTORITETI E MASHKARTHEMUTNE CIVILYUNE PREZENTIPASKO]	60
NUKHTA 148	[TRANZICIONALUNE DISPOZITE VASH O KOSOVAKO PARLAMENTI]	60
NUKHTA 149	[ANGLUNO MIRATUIPE E KRISYENGO E VITALUNE INTERESEYA]	61
NUKHTA 150	[PROCESI E ANAVIPESKO E KRISITORYENGO THAY PROKURORYENGO].....	61
NUKHTA 151	[AVRIRENDUNO KERIPE E KOSOVAKE KRISIPASKE KONSILESKO].....	61
NUKHTA 152	[AVRIRENDUNO KERIPE E KONSTITUCIACA KRISLINYAKO]	60
NUKHTA 153	[MASHKARTHEMUTNE ZORALIPYENGO PREZENTIPE]	63
NUKHTA 154	[KOSOVAKE GARAVIPASKE ZORALIPYA]	63
NUKHTA 155	[THEMIPE]	63
NUKHTA 156	[NASHLE MANUSHA THAY MEKHLE THANUTNE ANDAR O THAN].....	64
NUKHTA 157	[KOSOVAKO SAVAHTUNO AUDITORI]	64
NUKHTA 158	[CENTRALUNO BANKAKO AUTORITETI]	64
NUKHTA 159	[BESHLINYA THAY BUTIKERIPASKE OBYEKTYA ANO PUBLIKUNO THAN].....	64
NUKHTA 160	[SHERUNIPE E BUTIKERIPASKE OBYEKTYENGO ANO PUBLIKUNO THAN]	64
NUKHTA 161	[TRANZICIA E INSTITUCIENGI]	65
NUKHTA 162	[KHUIPE ANO ZORALIPE]	65

Amen, Kosovake Dizune,

Bahamutne vash te kera yekh Kosovako avipe sar yekh tromalo them, demokratikuno thay mesto, kova ka ovel than e savore pere dizunengo;

Isimen sama vash o kreiripe yekhe themesko e som dizunencar, kova ka garantinel o hakya e savore dizunengo, dizunenge tromalipya thay yekhipe e savore dizunengo anglo krisi;

Dende lafi kay e Kosova ka ovel e ekonomikune shukaripeya thay socialune prosperiteteya;

Sigurime kay o Kosovako them ka kontribuinel ano stabiliteto e regionalesko thay sah e Evropako, kreirindoy amalipaske ledeipya thay may laqho sombutipe e amalipaske themencar;

Jande kay Kosovako them ka ovel familiako jeno e themengo kola kamena o mestipe ani Lumia;

E reseya kay o Kosovako them te lel kotor ano procesya e Euro-Atlantikune integripasko;

Ani solemyuni qhand, miratuina Konstitucia e Kosovaka Republikako.

Qhand I

Sherune Dispozite

Nukhta 1 [E Themesko Samatrandipe]

1. Kosovaki Republika sito biu mavdo them, sovran, demokratikuno, yekhuno, thay bi ulavdo.
2. Kosovaki republika sito them pere thamutnengo. Kosovaki Republika phiravela poro autoriteti bazirindo ano respektipe pere dizunenge hakayengo thay mestipyengo thay savore individyengo andar pere samatrande.
3. Kosovaki Republika na sila teritoriyalune pretendipya kotar o niyekh them numay kotor nesave themesko thay na ka rodel numay na ka akceptuinel te ovel yekhuni e niyekh aver themeya vay niyekh kotor e aver themesko.

Nukhta 2 [Sovraniteti]

1. Sovraniteti e Kosovaka Republikako iklola kotar e populacia, kova sito vash e populacia thay phiravgyola, ano halovipe e Konstitucia, prekalo alosarde reprezentya, e referendumeya, sar ini ano aver forme, ano halovipe e dispozitencar akala Konsituciako.
2. Sovraniteti thay teritoriyaluno integriteti e Kosovaka Republika sito bizo molipe, bizo yaveripe thay bizo ulavipe thay garavgyola e savore dikhlarde metodencar ani akaya Konstitucia thay kriseya.
3. Kosovaki Republika, e reseya vash o garavipe e mestipasko thay garavipe e themeske interesyengo, shay te lel kotor ano yekhune sistemya e mashkarthemutne siguripesko.

Nukhta 3 [Yekhipe Anglo Krisi]

1. Kosovaki Republika sitoy but etnikuno malipe, koya kergyola kotar o Albanya thay aver komunitetya, koya phiravgyola ani demokratikuni qhand, e pherde respektipeya vash o krisesko phiravipe, prekalo pere legitimune institucie, egzikutivune thay krisiyune.
2. Phiravipe e publikune autoritetesko e Kosovaka republikako baziringyola ano principya e yekhipasko anglo kirisi e savore individyengo thay ano pherdo respektipe e manushikane bazikune hakayengo thay tromalipyengo, akceptuime kotar o mashkarselikanya, sar ini ano garavipe e hakayengo thay ano kotorleipe e savore komunitetyengo thay olenge jenengo.

Nukhta 4 [Raipeski Forma thay Raipesko Ulavipe]

1. Kosova sitoy demoktrativuni republika bazirimi ano principi e raipaske ulavipasko thay kontrola vash o balansi mashkar olende, sar dikhlola ani akaya Konstitucia.

2. Kosovaka Republikako Parlamenti phiravela o lejislativno raibe.
3. Kosovaka republikako Presidenti reprezentinela o populaciako uniteti. Kosovaka Republikako Presidenti sito legitimuno reprezenti ethanesko andre thay avriyal thay garancia vash demokrativuno funkcionishipe e instituciengo e Kosovaka Republikako, ano halovipe akala Konstitucia.
4. Kosovaka Republikako Raibe sitoy godorni vash o implementipe e krisiyengo e themeske politikengo thay nakhela ani parlamentaruni kontrola.
5. Krisipasko raibe sito unikuno thay biumpulavdo thay phiravgyola kotar o biumpulavde Kriselinia.
6. Konsituciaki Krislein sitoy biumpulavdi ano garavipe e konstituipasko thay sito agorutno autoriteti ano interpretipe e Konstituciako.
7. Kosovaki Republika isila pere institucie vash o garavipe e konstituciake rendosko thay teritoriyaluno integriteti, rendosko thay publikune shandipesko, kola funkcioninena talo konstituciako autoriteti e Kosovaka Republikake Demokratikune Instituciengo.

Nukhta 5 [Qhibya]

1. Oficial qhibya e Kosovaka Republikaki siton albanikani qhib thay srbikani.
2. Turkyuni, Boshnyakuni thay Romani qhib silen statusi e ofisialune qhibyengo ano komunaluno niveli vay ka oven ano ofisial vastipe kotar savore nivelya ano halovipe e kriseya.

Nukhta 6 [Simbolya]

1. Bayrako, stema thay himna siton themeske simbolya e Kosovaka Republikako kola kerena barvalo olako but etnikuno karakteri.
2. Dikhipe, dromipe e vastipesko thay e bayrakoske garavipesko thay aver themeske simbolya regulingyona e kriseya. Dromipe e vastipesko thay garavipe e thamutne simbolyengo regulingyola e kriseya.

Nukhta 7 [Molipya]

1. Konstituipasko rendo e Kosovaka Republikako ano principya e tromalipesko, shandipesko, demokratiako, yekhipasko, respektipe e manushikane hakayengo thay krisisko phiravipe, bidiksrininipe, hakayesko vash te vastinen beshipasko than, jivdipaske thanesko garavipe, socialune hakayipasko, pluralizmo, ulavipe e themeske raipasko thay phravdi kinipaski ekonomia.

2. Kosovaki Republika sigruinela jenengo yekhipa sar bazikuni timin vash o demokratikuno jamaipe e amalipesko, yekhune shaipya vash kotorleipe e juvlengo thay murshengo ano politkuno jivdipe, ekonomikuno, socialuno, kulturako thay ano aver amalipaske jivdipaske sfere.

Nukhta 8 [Laik them]

Kosovaki Republika sitoy laik them thay neutral ano sure vash o religiako pakyavipe.

Nukhta 9 [Kulturako thay Religiako Barvalipe]

Kosovaki Republika sigurinela garavipe thay brakhipa pere kulturunne thay religiake barvalipeesko.

Nukhta 10 [Ekonomia]

Phravdi ekonomia e kinipaske thay bikinipaske e tromala konkurencia sitoy baza e ekonomikune regulipesko e Kosovaka Republikako.

Nukhta 11 [Valuta]

1. Ani Kosovaki Republika sar phiravdo shey vastingyola numay yekh valuta.

2. Kosovako bankako Centraluno Autoriteti sito biumlavdo thay khargyola Centraluni Banka e Kosovaka Republikako.

Nukhta 12 [Lokaluno Raibe]

1. Teritoriyaluni bazikuni yekhlina e korkore raipaske phiravipasko ani Kosovaki Republika siton o komune.

2. Organizipe thay kompetence e yekhlinyengo e lokaluno korkore raipaske phiravipesko anavingyona kotar o krisi.

Nukhta 13 [Sherunidiz]

Kosovaka Republikaki sheruni diz sitoy Prishtina. Statusi thay organizipe e sheruna diziyako ka regulingyol e kriseya.

Nukhta 14 [Themipe]

Vijaibe thay hasaripe e thamutnipaske hakosko e Kosovaka Republikako regulingyola kriseya.

Nukhta 15 [Themutne Avri e Thanestar]

Kosovaki Republika garavela o interesya pere avriyalune thamutnengo, ani special qhand e kriseya.

Nukhta 16 [Anglipe e Konstituciako]

1. Konstitucia sito may uqho yuridikuno akti e Kosovaka Republikako. Krisya thay aver yuridikune aktya musay te oven ano halovipe akala Konstitucia.
2. Raipasko phiravipe iklola kotar e Konstitucia.
3. Kosovaki republika respektinla o mashkarthemutno krisipasko hako.
4. Sakova personi thay sakova organi e Kosova Rapublikako palikerela o Konstituciake dispozite.

Nukhta 17 [Mashkarthemutne Ledeipya]

1. Kosovaki Republika hraminla o mashkarthemutne halovipya thay ovla jeni ano mashkarthemutne organizacie.
2. Kosovaki republika lela kotor ano mashkarthemutno ledeipe vash promovipe thay garavipe e shandipesko , siguripesko thay manushikane hakayengo.

Nukhta 18 [Ratifikipe e Mashkarthemutne Halovipyengo]

1. Mashkarthemutne halovipya kola siton phangle e may telune surencar ratifikungyona e duye trinengo (2/3) e avazendar savore deputetyengo ano Parlamenti:

- (1) teritoria, shandipe, aleanca, politikune thay askeriake sure;
- (2) bazikune hakaya thay mestipya;
- (3) kotorleipe e Kosovaka Republikako ano mashkarthemutne organizacie;
- (4) leipe pa peste o finansialuno obligipe kotar e Kosovaki Republika;

(5) miratipe, yaveripe, pheripe vay zoralipe e krisyengo.

2. Mashkarthemutno halovipe uzal odola hramime ano paragrafi 1 ratifikyona palo parafinipe kotar o Presidente e Kosovaka Republikako.

3. Presidenti e Kosovaka Republikako vay o Sherunoministro isilen obligipe te informinen o Raipe kobar ver kay parafingyola yekh mashkarthemutno halovipe.

4. Yaveripe vay cidipe kotar o mashkarthemutne halovipya ka ovelolen yekhuni procedura e bahami leipasko sar odoya vash ratifikupe vash o mashkarthemutno halovipe.

5. Principya thay procedure vash ratifikipe thay kontestipe e mashkarthemutne halovipyengo regulyona e kriseya.

Nukhta 19 [Implementipe e Mashkarthemutne Hakesko]

1. Mashkarthemutne halovipya kola siton ratifikime kotar Kosovaki Republika, ovena kotor e andrune yuridikune sistemsko palo odova kana stampingyola ani Oficial Gazeta e Kosovaka Republikako. On implementigyona ani direkt qhand, numay o sure kana na siton korkore implementune thay olengo implementipe rodela o ikalipe e yekhe krisesko. Yaveripe vay zoralipe e krisyengo kola ratifikinena nesavo mashkarthemutno halovipe, musay te miratuingyol kotar o buderipe kola rodona olako ratifikipe.

2. Mashkarthemutne halovipya ratifikuime thay o norme vash o mashkarthemutno hako isilen anglipe kotar o krisya e Kosovaka Republikako.

Nukhta 20 [Lavavdipe e Sovranitetesko]

1. Kosovaki Republika, ani baza e ratifikuime mashkarthemutne halovipasko, vash o dende sure, shay te phiravel o themeske kompetence e mashkarthemutne organizacienge.

2. Te sine kay yekh kotorleipasko halovipe ratifikimo kotar e Kosovaki Republika vash o kotorleipe ani yekh mashkarthemutni organizacia ani eksplicityuni qhand rodela o direktuno implementipe e normengo kotar akaya organizacia, krisi koleya ratifikyola o mashkarthemutno halovipe, musay te miratuingyol e buderipyencar kotar o duy e trinyengo (2/3) e savore Raipaske deputetyengo thay odola norma isilen anglipe kotar o krisya e Kosovaka Republikako.

Nukhta 21 [Savahtune Principya]

1. Bazikune hakaya thay mestipya e manushengo siton biulavde, biyaverutne thay bizo molipe thay siton baza e yuridikune renodsko e Kosovaka republikako.
2. Kosovaki Republika garavela thay garantinela o bazikune hakaya thay mestipya e manushengo, kola siton dikhlarde ani akaya Konstitucia.
3. Sako isile obligipe te respektinel o bazikune manusheske hakaya thay mestipya thay e averengo.
4. Bazikune hakaya thay mestipya dikhlarde ani akaya Konstitucia, siton vi vash o yuridikune personya, vash abokar kobar siton implementime.

Nukhta 22 [Direktuno Implementipe e Halovipyengo thay Mashkarthemutne Instrumentyengo]

Manushikane hakaya thay shandipya, garantime e mashkarthemutne halovipyencar thay instrumentyencar ko lungyaripe, garantinyona akala Konstitucia, implementinyona direkt ani teritoria e Kosovaka Republikako thay isilen prioriteti, ano konfliktune sure, pedral o kriseske dispozite thay aver aktyengo e publikune instituciengo:

- (1) Univerzaluni Deklarata vash o Manushikane Hakaya;
- (2) Evropaki Konventa vash o garavipe e Bazikune Hakayengo thay Mestipyengo e Manushengo thay olake Protokolya;
- (3) Mashkarthemutni Konventa vash o Civilyune, Politikune Hakaya thay olake Protokolya;
- (4) Konventa e Aqhimoseski e Evropake Konsileski vash o Garavipe e Minoritarune Komunitetyengo;
- (5) Konventa vash o Aqhavipe e savore Formengo e Rasyuna Diskriminaciako;
- (6) Konventa e Aqhavipaski e savore Formengo vash o Diskriminipe mamuy o Juvla;
- (7) Konventa vash o Qhavorikane Hakaya;
- (8) Konventa mamuy e Tortura thay Treteripya e aver Mizoryune Krisipasko, Namanushikane thay Pelarde tele;

Nukhta 23 [Manushesko Bayripe]

Manushikano Bayripe e sakole individesko sito bizo timin thay kerla o bazamenti savore bazikune hakayengo thay mestipyengo e manushengo.

Nukhta 24 [Yekhipe Anglo Krisi]

1. Savore siton yekhune anglo krisi. Sakova isile hako vash yekhuno krisesko garavipe, bizo diskriminipe.

2. Niyekh nashti te diskriminigyol ani baza e rasaki, koloreski, poli, qhib, religia, politikune godinipyengo vay aver, thamutno thay amalipasko avipe, phanglipe e nesave komuniteteya, beshipasko than, ekonomikuni situacia, socialuni, seksualuno orientipe, biandipe, samatranduno gatisaripe numay nesavo aver personaluno statusi.

3. Principya e yekhune kriseske garavipesko na aqhavena o khuipe e masengo kola siton musayutne vay o anglipe e individyenge hakayengo thay grupengo kola siton ani som pozicia. Gasave mase ka implementingyon ji kana ka reslol o res vash akava.

Nukhta 25 [Hako vash Jivdipe]

1. Sakova individi isile hako vash o jivdipe.

2. Krisipe vash meripe sito aqhavdo.

Nukhta 26 [Hako vash o Personaluno Integriteti]

Sakova personi isile hako vash respektipe oleske/olake fizikune thay psikikune integritetesko, kova isile:

(1) o hako vash te lel bahamya phanglo e reproduktipeya, prekalo regulipe thay procedure kola andgyona e kriseya;

(2) o hako vash te ovelole kontrola vash trupo olesko vay olako, ano halovipe e kriseya;

(3) o hako vash ma te khuvel ano medicinako treteripe, bizo olesko/ako mangipe ano halovipe e kriseya;

(4) o hako vash ma te lel kotor ano medicinake thay skenciake eksperimentya, bizo olesko/ako vay olako mangipe.

Nukhta 27 [Aqhavipe e Torturako, Mizoruno Treteripe, Bimanushikanipesko vay Pelaripesko]

Niyekh nay ka perel ani tortura, krisipe vay mizoryuno treteripe, binanushikanipe vay pelaripe.

Nukhta 28 [Aqhavipe e Qorolipesko thay e Obligima Butyako]

1. Niyekh nashti te aqhavgyol ano qorolipe vay ani pozicia koya sito yekhune sar qorolipe.

2. Niyekh nashti te kedingyol vash te agorinel e obligimi buti. Obligimi buti na ka konsideringyol e buti vay dendo servisi e kriseya vash o krisime personya e bahameya vash i qhindi forma ano pokipe e undripesko vay ano sure e Avrirenduna Situaciako, anavimi prekalo dende procedure ani Konstitucia.

3. Manushengo trafikuipe sito aqhavdo.

Nukhta 29 [Hako vash Tromalipe thay Siguripe]

1. Sakaske garabtingyola o hako vash mestipe thay siguripe. Niyekh nashti te cidinyol kotar o mestipe numay ano sure dikhlarde e kriseya thay e bahameya kova anela e kompetent kriselin, sar si pe nakhipe:

(1) palo krisipe e phanglipeya vash o agoripe e penalune ovipesko;

(2) vash o undripe bazirimo vash o agoripe e penalune ovipesko, numay kana o aqhavipe kotar o mestipe yekha raportima baza dikhlola musayutno vash te aqhavel o keripe e aver penalune ovipesko thay numay vash yekh tikno vahtesko periodi anglo krisipe ani qhand koya dendili e kriseya.;

(3) vash dikhlaripe e undrimesko e reseya vash edukipe vay olesko/ako amalipe ani kompetent institucia, sar isi dendo kotar yekh krisiesko mangipe;

(4) vash o sastipasko dikhlaripe e personesko, kova isile rizikuno nasvalipe vash o malipe;

(5) vash o nakrisiyuno khuipe ani Kosovaki Republika numay palo krisiesko mangipe vash te nashel vay ekstradipe;

2. Sakova kova aqhavgyola kotar o mestipe, musay te ovelole janipe yekhatar, ani qhib kova ov vay oy janla. Informipe e hramipeya vash o sebepya e aqhavipesko musay te ovel so may sig so shay. Sakova kova aqhavgyola kotar o mestipe bizo kriselinyako mangipe, mashkar o saradnu ofto (48) sahatya musay te iklol anglo krisitori , kova bahaminla vash anglophanglipe vay olesko/olako mestipe, na may odsna desar sarandu ofto (48) sahatya kotar o momenti kana o

undrimo personi alo angli kriselin. Sakova kova arestingyola, isile hako te iklol angli kriselin andar yekh monukhtao vahti, vay te mestingyol e krsilenyake ajukeripeya, numay te sine kay o krisitori konstantinla so o personi kerela riziko vash olesko/olako nashipe kotar e kriselin.

3. Sakova kova aqhavyola kotar o mestipe, shay te informingyol yekhatar so isile hako vash ma te del niyekh deklarata thay so isile hako vash garavipe sar ov/oj mangela thay so isile hako kay may dosna te informinel vash akava personi prekaloolesko mangipe;

4. Sakova kaske cidinyola o mestipe e arestipa vay aqhavipe, isile hako vash te vastinel o yuridikune metode vash te iklol anglo pere mothavipeya anglo arestipe vay aqhavipe. E sura ka bahamingyol mashkar o may tikno vahti thay te sine kay o aresti vay aqhavipe sito na legitimuno, ka mestingyol o personi.

5. Sakova kova sito aqhavdo vay arestimo ano mamuyipe e dispozitengo ano akava nukhta, isila hako vash kompensipe ani dikhlardi qhand e kriseya.

6. Yekh individi kova pokinela o penalune ovipe, isile hako vash te mothavel vash o aqhavipe olesko kotar o mestipe, ani dikhlardi qhand e kriseya. në mënyrën e përcaktuar me ligj.

Nukhta 30 [E Akuzimengo Hako]

Sakova kova akuzingyola vash o penaluno ovipe, isile hako sar pe nakhipe:

- (1) te informingyol yekhatar ani qhib kola lela kan, vash e natura thay sebepi e akzuiako pedral oleste/olate;
- (2) te informingyol vash oleske/olake hakaya sar isi ano krisi;
- (3) te ovelole vahti, shaibe thay sheya vash te gatisareipe vash poro brakhipe;
- (4) te ovelole azhutipe bizo pokipe nesave translatoresko, kana na vakerla thay na lela kan e qhib kola ovela o krisipe;
- (5) te ovelole azhutipe yekhe garavutnesko kova ov alosarla, te komunikinen mestipa oleya, te sine kay na si basta sheya, te siguringyol o brakhipe bizo pokipe;
- 6) ma te kedingyola vash te mothavel korkoro pere bangipya numay vash te akceptuinel poro bangipe;

Nukhta 31 [Hako vash o Hakyuno thay Birigutno Krisipe]

1. Sakole manusheske garantinyola o yekhuno brakhipe e hakayengo anglo procedure anglo kriselinya, aver themeske organya thay phiravutne e publikune kompetencengo.

2. Sakova isile hako vash publikuno hakayutno dikhipe thay bizo rigya phanglo e bahamyencar vash o hakya thay obligipya vay vash sasavi penaluni akuza koya vazdingyola pedral oleste/olate mashkar yekh dendo vahti, kotar yekh biumlavdi kriselin, kreirimi e kriseya.

3. Krisipe sito publikuno, e cidipeya e surengo kana e kriselin, ano special sure, konsiderinla so, ano shukaripe e hakayesko, sito musayutno o vazdipe e publikako, vay o mediengo prezentipe, feri so olengo prezentipe sito rizikuno vash o publikuno rendo vay thamutno siguripe, undrime instersya, vay vash o garavipe e privatune jivdipesko e rigyengo kola siton ano procesi, ani dikhlardi krisieski qhand.

4. Sakova akuzimo vash o penaluno ovipe isile hako te thovel puqipe te monukhtae jenengo kola siton prezentune thay te rodel o obligimo iklipe e monukhtae jenengo, e ekspertyengo thay e aver personyengo, kola shay te mothaven o faktya.

5. Sakova akuzimo vash penlauno ovipe, prezumingyola te ovel bibango ji kana na mothavgyola olesko bangipe, ano halovipe e kriseya.

6. Yurudikuno azhutipe ka ovel shayutno odolenge kola isilen basta financialune shaipeya, te sine kay gasavo azhutipe sito musayutno vash te sigurinel o efektivuno akcesi ani ahakyipe.

7. O krisipaske procedure kote lena kotor vi o undrime, ka regulingyon e kriseya, respektuindoy o regulipya thay procedure kola siton special vash o undrimo.

Nukhta 32 [O Hako vash o Yuridikune Sheya]

Sakova personi isile hako te vastinel o yuridikune metode mamuy o krisipaske thay asministrativune butya kola pelarena o hakya thay timinya oleske/olake interesyengo ani dendi krisipaski qhand.

Nukhta 33 [Principi vash o Legaliteto thay Proporcionaliteti ano Penaluno Ovipe]

1. Niyekh nashti te akzuinyola vay te krisinyola vash niyekh akti kova, ano momenti e keripasko, na sine dikhlardi e kriseya sar penaluno ovipe, ano mamuyipe e aktencat kola, ano vahti kana on kerdile, sar isi ano mashkarthemutno hakayipe, kerela genocidi, marebaske krimya vay krimi mamuy o manushikanipe.

2. Dendo krisipe vash yekh penaluno ovipe nashti te ovel zoralo abokar kobar dikhlardilo e kriseya ano vahti e kana kerdilo o penaluno ovipe.

3. Zoralipe e krisipasko nashti te ovel ani disproporcia e penalune ovipeya.

4. O krisipya angyona ani baza e krisieski kola sineton ano zoralipe ano vahti e penalune ovipesko, uzal o ovipya vash kola o krisi may dosna kova aplikuinyola sito ano favori vash o kerutno e penalune ovipasko.

Nukhta 34 [O Hako vash ma te Krisingyol duy ver vash yekhuno akti]

Niyekh nashti te krisingyola buderi desar yekh ver vash o yekhuno penaluno ovipe.

Nukhta 35 [Phiripasko Tromalipe]

1. O thamutne e Kosovaka Republikako thay o avrune kola siton krisiyune kosovake dizune, isilen hako te phiren meste ani Kosovaki Republika thay te alosaren o beshipasko than.
2. Sakova isile hako te mekhel o than. O samatrande akale krisesko shat te angyon kriseya, te sine on kay siton musayutne vash e krisiyuni procedura, bahamesko implementipe e krisleinyako vay vash te pherel o obligipe vash o themesko garavipe.
3. E thamutnge e Kosovaka Republikako na ka aqhavgyola olengo khuipe ani Kosova numay nashti ka ekstradingyon kotar e Kosova bizo olengo mangipe, uzal o sure kana e kriseya thay mashkarthemutne halovipeya dikhalrgyola aver.
4. E themutnge e Kosovaka Republikako nashti ka ekstradingyon kotar e Kosova bizo poro mangipe, uzal o sure kana e kriseya thay mashkarthemutne halovipeya dikhalrgyola aver.
5. O hako e avriyalune jenengo vash te khuven ani Kosovaki Republika thay vash te beshen ano akava than, ka regulingyol e kriseya.

Nukhta 36 [Privatizaciako Hako]

1. Sakova isile hako vash te respektingyol olesko familiaruno thay privat jivdipe, bizo timin e bashipaske thanesko thay garavipe e korespodenciako, telefoniako thay aver komunikaciako.
2. Kontrole e sasave beshipaske thanengo vay privatune obyektengo, kova pakyalape kay sito musayutno vash o rodlaripe e krimesko, shay te ovel numay ji ko musayutno nukhta thay numay palo miratuipe kotar e krisleinyaki rig, palo mothavipe e molyengo soske sito musayutno gasavo rodlaripe. Kontrola sitoy shayutni te sine kay manglape o direkt arestipe e kerutnesko e penalune aktesko, vash o kedipe e provengo kola siton rizikuno vash te hasargyon vay vash o yaveripe e direktune rizikesko thay seriozune vash o manusha thay barvalipe, ani dikhlardi qhand kotar o krisi. O krisi sito obligimo te mekhel akala ovipya te oven ani retroaktivuni qhand.
3. Garavipe e korespodenciako, telefonyengo thay aver komunikaciako sito bi yaverimo hako. Akava hako shat te aqhavgyol hari vahteske, ani baza e kriselinyake bahameya, te sine kay sitoy musayutni vash o phiravipe e penalune procedurako vay vash garavipe e thanesko, ani dikhlardi qhand e kriseya.
4. Sakova isile hako vash o garavipe e personalune detalyengo. Kedipe, garavipe, akcesi, laqharipe thay vastipe akale detalyengo regulingyola e kriseya.

Nukhta 37 [Hako vash Prandipe thay Familia]

1. Ani baza e meste dikhlaripaski, sako isile hako vash te prandingyol thay hako vash te kreirinel e familia.
2. Prandipe thay olesko alosaripe regulinyola e kriseya thay ovna yekh o somprandime personya.
3. Familia isila hako vash specialuno brakhipe e themesko ani dikhlardi qhand e kriseski.

Nukhta 38 [Tromalipe e Pakyavipesko, Godornipasko thay Religiako]

1. Pakyavipasko mestipe, e godornipasko thay religiako, sito garantimo.
2. Pakyavipasko mestipe, e godornipasko thay religiako, jivdinela o hako vash te akceptuinel thay te manifestuinel e religia, o hako vash te mothavel poro godinipe thay hako vash te akceptuinol vay te pelarel te ovel jeno yekhe amalipasko thay religiaka grupako.
3. Niyekh nashti te obligingyol vay te aqhavygol, bizo korkoro mangipe, vash te lel kotor ano praktikuipe e religiako thay ini te keren publikuno olesko/olako godinipe vay pakyavipe.
4. Mestipe e religiake manifestipasko, pakyavipasko thay godornipasko shay te samatrangingyol e kriseya, te sine kay gasavo shey sito musayutno vash o garavipe e siguripasko thay publikune rendosko, e sastipasko, vay o hakya e aver personyengo.

Nukhta 39 [Religiake Konfesie]

1. Kosovaki Republika sigurinelat thay garavela e autonomia e savore religiake konfesiengo thay monumentyengo ani piri teritoria.
2. Religiake konfesie siton meste vash te regulinen biunavdo poro andruno organizipe, religiake butya, sar ini religiake principya.
3. Religiake konfesie isilen hako te kreirinen religiake skole thay pakyavipaske institucie ano halovipe akala Konstitucia thay e kriseya.

Nukhta 40 [Vakaripasko Tromalipe]

1. Vakeripasko tromalipe sito garantimo. Vakeripasko tromalipe isile hako vash te vakerelpe, vash te mothavelpe thay te lenpe o informacie, godinipya thay aver mesazhya, bizo aqhavipe kotar o niyekh.

2. Vakeripesko tromalipe shay te samatrangingyol e kriseya ano sure kana sito musayutno vash o angloaqhavipe e provokipesko vash o bishandipe thay naanimikipesko ani baza e rasune bilaqhe, thamutne, etnikune thay religiake treteripesko.

Nukhta 41 [Hako vash o Khuvuipe ano Publikune Dokumentya]

1. Sako isile hako vash o akcesi ano publikune dokumentya.
2. Dokumentya kola isilen o publikune institucie e themeske raipasko, siton publikune, uzal o informacie kola siton samatrاندune e kriseya, vash o mol e privatipesko, afaristyengo sekreti vay o klasifikuime siguripaske informacie.

Nukhta 42 [Mediengo Tromalipe]

1. Garantingyola o mestipe thay pluralizmo e mediengo.
2. Censura sitoy aqhavdi. Niyekh nashti te aqhavel o phiravipe e informaciengo vay e ideyengo prekalo medie, uzal o sure kana yekh gasavo shey sito musayutno vash o angloaqhavipe e provokuipasko e bishandipesko thay bianamikyengo ano bare e rasyune, thamutne, etnikune thay religiake bilaqhe treteripesko.
3. Sako isile hako te laqharel o biqaqhe informacie, na pherde vay na egzaktune kola publikuisale, te sine kay ceningyona o hakaya vay interesya ano halovipe e kriseya.

Nukhta 43 [Kedipesko Tromalipe]

Mestipe e shande kedipasko sito garantimo. Sako isile hako te organizuinel o kedipe, protestya thay demonstrate, sar ini isile hako te lel kotor ano akala ovipya. Akala hakaya shay te samatrangingyon kriseya, te sine kay sito musayutno vash te sigruinel o publikuno rendo, thamutno siguripe, vay o garavipe e aver hakayengo.

Nukhta 44 [Asociaciako Tromalipe]

1. Asociaciako tromalipe sito garantimo. Asociaciako hako mothavela o hako e savorengo vash te kreirinen yekh organizacia bizo leipe e mekhipasko, te ovel vay ma te ovel jeno yekha organizaciako, sar ini te lel kotor ano aktivitetya yekha organizaciako.
2. Mestipe vash te kreirine sindikate thay te organizinen olen, e reseya vash te garavgyon o interesya, sito garantimo. O samatrاندipe akale hakosko shay te kergyol e kriseya kova sito special kotar o butikerne.

3. Organizacie vay aktivitetiya kola isilen vash o res o pelaripe e konsituciake rendosko, ushkavipe e mestipyengo thay manushikane hakayengo, vay te pashon e rasyuna, themutna, etnikuna vay religiake bilaqhe treteripasko, shay te aqhavyon e kriseske bahameya e kompetent kriselinyako.

Nukhta 45 [Alosaripasko Hako thay Kotorleipe]

1. Sakova thamutno e Kosovaka Republiukako kova phergya dershu ofto bersha, te sine kay vi ano alosaripyengo dive, isile hako te alosarel thay te alosargyol, numay shay akava hako te aqhavgyyola e kriselinyake bahameya..

2. Votuipe sito personaluno, yekhuno, shando thay garavdo.

3. Themeske institucie dena dumo vash o shaibe vash o kotorleipe e savorengo ano publikune aktivitetiya thay sakolesko hako vash te ovelole hasari ani demokratikuni qhand ano bahamya e publikune organyengo.

Nukhta 46 [Garavipe e Beshipaske Thanesko]

1. Beshipaske thanesko hako sito garantimo.

2. Vastipe e beshipaske thanesko regulinyola e kriseya, ano phanglipe e publikune ineterseya. O vastipe e phuvyako shay te ahqvgyola vash o res e zonako. Zonako aqhavipe na dela shaibe vay hako vash kompensipe.

3. Niyekh nashti te cidinyol arbitrimo kotar poro beshipasko than. Kosovaki Republika vay publikune sevalutne e Kosovaka Republikako shay te keren e eksproporciya e beshipaske thanesko te sine kay sitoy phangli e kriseya, te sine kay sitoy musayutni vay adekvatuni vash o resipe e publikune interesosko, numay vash kolake kergyola adekvatuni kompenzacia e personeske vay personyenge, o beshipasko than kolengo eksportinegyola.

4. Vash o bihalovipya kola anela nesavo ovipe e Kosovaka Republikako vay publikune sevalutne e Kosovaka Republikako, numay kola dikhlona e eksproporcija, bahaminla e kompetent kriselin.

5. Intelektualuno beshipasko than garavgyola e kriseya.

Nukhta 47 [Edukipesko Hako]

1. Sako isile hako vash o skolupe bizo pokipe. Obligimo skolupe ovla kotar o krisi thay financinyola kotar o publikune fondya.

2. Publikune institucie ka sigyurinen vash sakova personi yekhune shaipya vash te edukuinyol, prekalo oleske/olake gataripya thay special molya

Nukhta 48 [Artesko thay Skenciako Tromalipe]

1. Tromalipe e artistikune thay skencune keripasko sito garantimo.
2. Akademikuno mestipe sito garantimo.

Nukhta 49 [Hako vash Buti thay Vastipe e Profesiako]

1. Butyako hako garantinyola.
2. Sako sito mesto te alosarel e butyaki profesia thay butyako than.

Nukhta 50 [Qhavoreng Haky]

1. Qhavore silen hako e garavipasko thay musayutne dikhipasko vash olengo shukaripe.
2. Biame qhavore avri prandipestar, isilen yekhune shaipya odole qhavorencar kola biangyona prandipeya.
3. Sakola qhavore isilen hako te ovel garavdo kotar o bishandipe, bilaqho treteripe thay ekploatipe.
4. Sakola butya kola siton phangle e qhavorencar, lel sar kotar o institucie e thamutne raipasko, sar kotar o privat institucie, ka oven ano may laqho interesi e qhavorengo.
5. Sakola qhavore isilen hako vash personalune regularune raportya thay direkt kontaktya pere dadalaryencar, na silen hako te sine kay o kompetent institucie aqhavna akava sar yekh sura koya ka ovel ano mamuyipe e may laqhe familake interesyencar.

Nukhta 51 [Sastipasko thay Socialuno Garavipe]

1. Sastipasko dikhlaripe thay socialuno siguripe regulaingyona e kriseya.
2. Bazikuno socialuno siguripe, kova sito phanglo e bibutyaripeya, nasvalipe, samatrandune fizikune zoralipya thay phuripe, ka regulingyon e kriseya.

Nukhta 52 [Godornipe vash Jivdipasko Than]

1. Natura thay o biodiverziteti, jivdipasko than thay thamutno barvalipe, siton godornipe vash sakaske.
2. Thamutne raipaske institucie angazhingyona vash te garantinen sakaske shaipya vash te ovelole hasari ano jivdipasko than kote ov/oy jivdinela.
3. Hasaripe ano jivdipasko than ka lelon pe dikhipе kotar o publikune institucie ano procesi e bahami leipasko.

Nukhta 53 [Interpretipe e Dispozitengo vash o Manushikane Hakaya]

Bazikune manushikane hakaya thay mestipya garantime akala Konstitucia interpretingyona ani harmonia e precedentialune hakoa e Evroopaka Kriselinya vash o Manushikane Hakaya.

Nukhta 54 [Krisipasko Garavipe e Hakyengo]

Sako isile hako vash kisesko garavipe ani sura vash o ushkavipe vay traynipe e nesave hakosko kova sito garantimo ani akaya Konstitucia vay kriseya, sar ini hako vash efektivune metode e kriseske te sine kay konstantingyola kay ushkavdilo gasavo hako.

Nukhta 55 [Samatranda e Tromalipyengo thay Bazikune Hakayengo]

1. O hakaya thay sherune tromalipyа kola siton garantime ani akaya Konstitucia, shay te samatrangingyon numay kriseya.
2. Bazikune hakaya thay mestipya kola siton garantime ani akaya Konstitucia, shay te samatrangingyon ji ani odoya masa kobar sito musayutno kay, ano yekh phravdo thay demokrativuno amalipe, te phergyol o res vash koleske dendili e samatranda.
3. O samatrاندipe e garantime hakayengo thay sherune tromalipyengo garantime akala Konstitucia, nashti te oven e aver resyencar, numay odolenra kola dendile.
4. Ani sura vash o samatrاندipe e manshikane hakayengo thay interpretipe akale aqhavipyengo, savore institucie e thamutne raipasko, thay odola e kriseske, isilen vash obligipe te ovelolen sama vash i esenca e hakoski kova aqhavgyola, natura thay gendo e samatrاندipasko, raporti mashkar o samatrاندipe thay res kova manglola te reslol, sar ini te dikhlargyon o shaipya e realizipesko odole resesko vash o tikno aqhavipe
5. Samatrاندipe e mestipyengo thay hakayengo garantime akala Konstitucia, nashti te aqhavel nisar e esenca e garantime hakayengo.

Nukhta 56 [Tromalipya thay Sherune Hakaya ano Avrirendune Situacie]

1. Garavde hakaya thay bazikune tromalipya kotar akaya Konstitucia, shay te samatrandingyon numay palo anavipe e avrirenduna situaciako thay numay ji ani masa kobar sito musayutno ano dikhlarde ovipya.

2. Iklipе hakayendar thay sherune mestipyendar ano garantime nukhtaya 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 37 i 38 akala Konstituciako, na sito shayutno ko ni save ovipya.

Qhand III

Komunitetyenge Jenenge Hakaya

Nukhta 57 [Savahtune Principya]

1. Themutne kola siton kotar e yekhuni komuniteteski grupa vay etnikuni, qhibyaki vay religiaki, kola tradicia siton ani teritoria e Kosovaka Republikaki (Komunitetya), ka ovelolen specialune hakaya, dikhlarde akala Konstitucia, uzal o bazikune manushikane hakaya thay mestipya, kola siton dikhlarde ani Qhand II akala Konstituciako.
2. Sakova jeno e komunitetesko ka ovelole hako te alosarel mesto vash tretiripe kay ov sito kotor e komunitetesko thay kotar akava alosaripe vay phiravipe e hakayengo kola phangyona akale alosaripeya, na ka rezultinel niyekh diskriminipe.
3. O jene e komunitetyengo ka ovelolen hako te mothaven, te avansinen thay te jamainen mestipeya pere komuniteteske atributya.
4. Phiravipe akale hakayengo ka adikerel peya o obligipya thay godornipya vash te keren buti ano halovipe e krisye akola isila e Kosovaki Republika, thay na ka ushkernel o aver jenenge hakaya.

Nukhta 58 [Themeske Godornipya]

1. Kosovaki Republika sigurinela o musayutne shaipya, kola dena shipe e komunitetyenge jenenge te garaven, te brakhen thay te jamainenporo identiteti. Raipe ka del dumo special vash o komunitetyenge kutlurake iniciative, leindoy kotor vi o finansialuno azhutipe.
2. Kosovaki Republika ka promovinel o tolerancako duho, dialogi, thay ka del dumo vash o halovipe mashkar o komunitetya thay ka respektinel o dikhlarde standardya e Aqimoseska Konventa e Evropake Konsilesko vash o Garavipe e Minoritarune Komunitetyengo thay e Evropaka karta vash o Regionalune Minoritetyenge Qhibya.
3. Kosovaki Republika ka lel savore mase kola siton musayutne vash te garavel e personyen kola isilen darakeripya vay diskriminipya, bishandipaske anamikya, sar aqhavipe e identiteteske mothavipesko, etnikune, kutlurake, qhibyako vay religiako.
4. Kosovaki Republika, sar isi mol, ka miratuinel o adekuatune mase vash te promovinel yekh pherdo thay efektivuno yekhipe mashkar o komunitetyenge jene ano savore umalya e ekonomikune, politikune, amalipaske thay kulturake jivdipesko. Gasave mase na ka konsideringyon te oven ovipe vash diskriminipe.
5. Kosovaki Republika ka promovinel o garavipe e religikake thay kulturake barvalipesko e savore komunitetyengo, sar kotor e Kosovake barvalipesko. Kosovaki Republika ka ovelola yekh special qhand vash te sigruinel o efektivuno garavipe e obyekttyengo thay monumentyengo kola siton kulturuno thay religiako vasnipe vash komunitetya.

6. Kosovaki Republika lela o efektivune bajakya mamuy sah odola kola aqhavena o vastipe e hakayengo kotar o komunitetyenge jene. Kosovaki Republika ka adikergyola kotar o praktike vay politike kola isilen res o asmilipe, bizo olengo mangipe, personyengo kola siton kotar o komunitetya, thay ka garavel odole personyen koatr o sasave butya kola isilen res gasavo asimilipe.

7. Kosovaki Republika sigurinla, ani nadiskriminimi baza, kay o savore komunitetyenge jen te phiraven pere hakaya, kola siton ani akaya Konstitucia.

Nukhta 59 [Komunitetyenge Jenenge Hakaya]

Komunitetyenge jene isilen hako kay, ani individualuni qhand vay sar komuniteti:

(1) te mothaven, adikeren thay jamainen piri kulturathay te garaven o bazikune elementya vash olengo identiteti, vash e religia, qhib, tradicia thay olengi kultura;

(2) te len o publikuno siklovipe ano savore nivelya, kotar yekh ofisialuni qhibe e Kosovaka Republika, sar on mangena te alosaren;

(3) te len o publikuno angloskoluipe, fundono thay mashkarutno, pe piri qhib, ji ki dikhlardi kriseski masa, kote o prago vash o kreiripe e skolake paralelengo vash akava res, ka ovel may tikno desar kay dikhlargyola ano rendo e siklovipaske instituciengo;

(4) te kreirinen thay menajinen o privatune institucie ei siklovipaske thay treningoske, vash kolenge shay te dengyo o publikuno finansialuno azhutipe, ano halovipe e mashkarthemutne kriseya thay standardyencar;

(5) te vastinen piri qhib thay alfabeti mestipeya ano privatuno thay publikuno jivdipe;

(6) te vastinen piri qhib thay alfabeti ano olenge sombutipya e komunalune centralune autoritetyencar vay e lokalune ofisya e vetralune autoritetyengo kola reprezentinena yekh baro gendo e populaciako, ano halovipe e kriseya. O Kerde pokipya vash o interpretipya thay translatorya, ka uqhargyon kotar o kompetentune autoritetya;

(7) te vastinen thay te mothaven o komunitetyenge simbolya, ano halovipe e kriseya thay mashkartheutne standardyencar;

(8) te registrinen o personalune anava ani olengi original forma thay ano olenga qhibyako hramipe, te sine kay on yaverisale bishandipeya;

(9) te ovelolen lokalune anavipya, dromyenge anavipya thay aver topografikune mothavipya, kola mothavena thay isilen sama vash o but etnikuno karakteri e thanengo;

(10) te ovelolen garantimo akcesi thay specialuno reprezentipe ano publikune transmetipaske medie sar ini programya ano pere qhibya, ano halovipe e kriseya thay mashkarthemutne standardyencar;

(11) te kreirinen thay te vastinen pere medie, ledinoy kotor akate o deipe e informaciengo ano pere qhibya, mashkar aver, prekalo divune gazete thay kablovikune servisya, thay vastipe yekhe rezervime gendosko e frekvensiengo, ano halovipe e mashkarthemutne kriseya thay standardyencar. Kosovaki Republika ka lel o savore mase kola siton musayutne vash te kerel o shaibe e Srbyune komuniteteske ani Kosova te ovelolen akcesi ano yekh biumlavdo televiziako kanali, licensimo pe srbyengi qhib, ani sasutni teritoria e Kosovaka Republikako;

(12) te ovelolen biaqhavde kontaktya andar e Kosovaki Republika, thay te kreirinen thay te adikeren o meste kontaktya e personyencar ano sasavo them, special odoleya kova silen yekhuno etnikuno, kulturuno, qhibyako thay religiako identiteti, vay som kulturako barvalipe, ano halovipe e mashkarthemutne kriseya thay standardyencar;

(13) te vastinen o biaqhavde kontaktya thay te len kotor, bizo diskriminipe, ano aktivitetiya e lokalune biraipjkane organizaciengo, regionalune thay mashkarthemutne;

(14) te kreirinen amalipyva vash e kultura, arti, skencia thay siklovipe, sar ini studentyenge amalipyva thay aver vakeripaske amalipyva, avansipe thay jamaipe pere identitetesko;

Nukhta 60 [Konsultativuno Konsili vash Komunitetya]

1. Yekh Konsultativuno Konsili vash Komunitetyaka kerel buti ano kuadri e Kosovaka Republikake Presidentesko, kote ka reprezentigyon savore komunitetya.

2. Konsultativuno Konsili vash Komunitetya ovla kotar, mashkar aver, kotar o reprezentiya e komunitetyenge asociaciengo.

3. Mandati e Konsultativune Konsilesko vash Komunitetya ka ovelole:

(1) pasharipe e mekanizmesko vash regularuno ledeipe mashkar o komunitetya thay Kosovako Raibe;

(2) shaipyva e komunitetyengo vash te komentinen yekh faza may anglal kotar o lijislativune thay politikune iniciative, kola shay te gatisargyon kotar o Raibe, vash te sugerinen o gasave iniciative vash te roden kay olenge mangipyva te lelono ano proyektya thay priogramya dedikuime vash akava;

(3) sakova godornipe funksioninela yaveripeya, ano halovipe e kriseya.

Nukhta 61 [Reprezentipe e Butikeripasko ano Publikune Institucie]

Komunitetya thay olenge jeneka ovelolen hako vash o yekhuno reprezentipe ano butyripe ano publikune organya thay publikune ledeipyano savore nivelya, leindoy kotor akate e policiaki seval ano beshipaske zone e komunitetyenge, respektindoy ano yekhuno vahti o kompetence thay integriteti e kompetenciengo e raipasko ani publikuni administrata.

Nukhta 62 [Reprezentipe ano Organya e Lokalune Raipasko]

1. Ano komune kote may ahri dersh pe shil (10%) e dizunengo siton komunitetya, kola ano odola komune na siton buderutne, posti e talosherunesko vash komunitetya e komunake raipasko ka rezervinyol vash yekh representi kotar akala komunitetya.

2. O Posti e talosherunesko ka adikerel o kandidati kova sito kotar e nabuderutni populacia kova lela o buderi vote ani phravdi lista e kandidatyengoano alosaripya e komunake raipasko.

3. Talosheruno vash komunitetya, ka promovinel o dialogi mashkar o komunitetya thay ka ovel sar formaluno nukhta e kontaktesko vash o adresipe e nabuderutne komuntetyenge interesya ano kedipya e Komunalune Raipasko thay ani oleski/aki buti. Talosheruno yekhatar ka ovel godorno vash dikhlaripe e rovlarinyengo kola thovgyona kotar o komunitetya vash olenge jene, so o aktya e komunake bahamipesko ushkavena olenge hakaya kola siton garantime ani Konstitucia. Talosheruno akala sure ka referinel o komunako raipe, vash redikhlaripe e aktesko kotar lelo bahami.

4. Te sine kay o komunako raipe bahaminla vash ma te dikhlarrel poro bahamutno akti, vay te sin kay o talosheruno dela nota kay, ini palo ridkihlaripe o rezultati kerla o ushkavipe e garantime hakayengo dikhlarde kotar e Konstitucia, oy/ov shay te legaren e sura direkt ani Konstituciaki Kriselin, koya shay te bahaminel ka akceptuinel vay na o dikhlaripe e surako.

5. Ano akala komune reprezentipe ano egzekutivuno organi vash o minoritarune komunitetya ani Kosovaki Republika sito garantimo.

Nukhta 63 [Savahtune Principya]

Parlamenti sito may uqhi krisiyuni institucia e Kosovaka Republikako, alosardo direkt kotar e populacia thay reprezentinela e populacia e Kosovaka Republikako.

Nukhta 64 [Struktura e Parlamenteski]

1. Parlamenti isile shilu bish (120) alosarde jene e garavde votuipya ano phravde liste. O thana ano Parlamenti ulavgyona mashkar o savore partie, koalicie, dizunenge shirdipya thay biumlavde kandidatya, ano ulavipe e vasne votyengo, vijainde olendar, ano alosaripya vash o Parlamenti.

2. Ano kuadri akale ulavipesko, bish (20) kotar o shelu bish (120)thana siton garantime vash o reprezentipe e komunitetyengo kola na siton buderune ani kosova, sar isi:

(1) partie, koalicie, dizunenge shirdipya thay biumlavde kandidatya, kola deklaritale kay reprezentinena o srbyuno komuniteti, ka ovelolen o gendo e thenengo ano Parlamenti vijaipe ano phravde alosaripya, e minimumeya dersh (10) garantime beshlinyengo, ani sura kana o gendo e vijaipe beshlinyengo sito may tikno desar dersh (10);

(2) partie, koalicie, dizunenge shirdipya thay biumlavde kandidatya, kola deklaritale kay reprezentinena o aver komunitetya, ano Parlamenti ka ovelolen o gendo e beshlinyengo kola vijainena ano phravde alosaripya ano minimumi e beshlinyengo garantime sar pe nakhipe: Romano komuniteti yekh (1) beshlin; Ashkalyuno komuniteti Ashkali yekh (1) beshlin; Egipqaynengo komuniteti yekh (1) beshlin; thay yekh (1) beshlin plus ka dengyola e komunitetyengo Roma, Ashkalie thay Egipqayna, kola isilen may baro gendo e vijaipe savahtune votyengo; Boshnyakuno komuniteti trin (3) beshlinya, Turkyuno komuniteti duy (2) beshlinya thay Goranyengo komuniteti yekh (1) beshlinya, te sine kay o gendo e vijaipe beshlinyengo kotar sakova komuniteti sito may tikno desar o garantimo gendo e beshlinyengo.

Nukhta 65 [Parlamenteske Kompetence]

Kosovaka Republikako Parlamenti:

(1) miratuinla krisya, rezolute thay aver savahtune aktya;

(2) bahaminla te yaverinel e Konstitucia e duy e trinengo (2/3) e votyengo e savore pere jenengo, leindoy kotor duy e trinengo (2/3) e savore jenengo kola adikerena o rezervime thana thay garantime vash o reprezentya e komunitetyengo kola na siton buderune ani Kosova;

- (3) anavinla o referendumi, ano halovipe e kriseya;
- (4) ratifikinla o mashkarthemutne traktatya;
- (5) miratuinla o bujeti e Kosovaka Republikako;
- (6) alosarela thay ulavla e Presidento thay o Parlamenteske Talopresientya;
- (7) alosarela thay shay te cidel e funkciatar e Presidento e Kosoavaka Republikako;
- (8) alosarla o Raipe thay mothavla o napakyavipe pedral olate;
- (9) diklarela e buti e Raipaski thay e aver publikune instituciengo, kola, ani baza e Konstituciaki thay krisyengi, raportinena e Parlamenteske;
- (10) alosarela e jenen e Kosovake Krisipaske Konsilesko thay Kosovake Porkuripesko Konsili, ano halovipe akala Konstitucia;
- (11) propozinla krisitorya e Kriselinyaka Konstituciako;
- (12) dikhlarela e avrutne butyengi politika thay siguripe;
- (13) dela nota vash o dekreti e Presidentesko vash o anavipe e Avrirenduna Situaciako;
- (14) bahaminla phanglo e surencar kola silen savahtuno interesi, dikhlarde e kriseya.

Nukhta 66 [Alosaripe thay Mandati]

1. Kosovako Parlamenti alosargyola ano shtar bershuno mandati, shiridndoy kotar o dive konstituivuna senancako, koya adikergyola andar o trianda (30) dive kotar o dive e anavipesko e ofisialune alosaripyenge rezultatyengo.
2. O regularune alosaripyavash o parlamenti adikegyona may dosna trianda (30) dive anglo mandatesko agoripe, numay ano sure e Parlamenteske ulavipesko, na mau dosna desar o sarandu panjd (45) dive palo ulavipe vay rumipe.
3. Presidenti e Kosovaka Republikako ka kharel e angluni seanca e Parlamenteski. Te sine kay o Presidento e Kosovaka Republikako na sito ani situacia vash tre kharel e angluni seanca, o Parlamenti ka adikerel senaca bizo kotorleipe e Presidentosko.
4. Mandati e Kosovake Parlemantesko shay te lungyargyola numay ano Avrirendune Situacie vash o deipe e sigune shaipyengo vash o garavipe kotar e agresia vay ani sura kana isi riziko pedral e konstituciako rendo vay publikune siguripesko e Kosovaka Republikako, thay numay abokar kobar lungyargyola e Avrirenduni Situacia, sar regulinyola ani akaya Konstitucia.

5. Shaipyra, zone thay asloaripaske procedure, gatisargyona e kriseya.

Nukhta 67 [Alosaripe e Presientesko thay Talopresidyengo]

1. Kosovako Parlamenti kotar poro rendo alosarela e Sherune thay panj (5) talosherune.
2. Sheruno e Parlamentesko propozingyola kotar may bari grupa e parlamenteski thay alosaripyra e buderutne votyencar e savore deputetyengo ano Parlamenti.
3. Trin (3) talosherune propozime kotar o trin may bare grupe e parlamenteske, alosargyona e buderutne votyencar e savore Parlamenteske deputetyengo.
4. Duy (2) talosherune reprezentinena o na buderuno komuniteti ano Parlamenti thay on alosargyona e buderutne votyencar kotar o sah deputetya. Yekh talosheruno ka ovel kotar o rigya e Parlamenteske jenengo kola adikerena o rezervime vay garantime thana kotar o Srbyuno komuniteti, thay aver talosheruno kotar o rigya e Parlamenteske jenengo kola adikerena o rezervime vay garantime thana kotar o aver na buderutne komunitetya.
5. Sherune thay o talosherune e Parlamenteske cidinyona e funkciatar e buderutne votyencar kotar o duy e trinengo (2/3) e savahtune deputetyenge gendosko.
6. Sheruno thay talosherune formirinena o Parlamentesko Sherunipe. Sherunipe siton godorne vash o administrativuno butikeripe e Parlamentesko ani dendi qhand e regulipeya e Parlamenteska butyako.
7. Parlamenetesko Sheruno:
 - (1) reprezentinla o Parlamenti;
 - (2) dela o divesko rendo, kharla thay phiravla o sence;
 - (3) hraminla o aktya miratuime kotar o Parlamenti;
 - (4) phiravla vi aver funkcie, ani baza akala Konstituciako thay butyaka regulorako ano Parlamenti.
8. Ano sure na prezentipasko vay na gatisaripasko vash te phiravel akaya funkcia, Parlamenteske Sherune yeveerinla yekh kotar o talosherune.

Nukhta 68 [Seance]

1. O beshipyra e Kosovake Parlamentesko siton publikune.

2. O beshipya e Kosovake Parlamentesko shay te oven phande e mangipeya e Presidenteski e Kosovaka Republikako, e Sheruneministreko vay e yekh trinengo (1/3) e deputetyengo, ano sure dende kotar e Regulatora e Butyaki ano Parlamenti. Bahami lelola ani phravdi umal thay transparentuni thay rosela e vota e duye trinengo (2/3) e deputetyengo ano Parlamenti kola siton prezentune thay kay votuina.

Nukhta 69 [O Vahti e Seancengo thay Kuoripe]

1. Kosovako Parlamenti bershune butikeripy a kerla ano duy sesie.
2. Anglonilayeski sesia shirdela ko trinto luya dive e qhonesko yanuari, numay e angloyevendeski sesia shirdela ko duyto luya dive ano qhon septembri.
3. Parlamenti resela o kuorumi odoya ver kana isiton prezent may but desar ekvash e deputetyengo ano Parlamenti.
4. Kosovako Raipe kedingyola ani avrirenduni senca e mangipeya kotar o Presiento e Republikako, e Sheruneministresko vay kotar yekh e trinesko (1/3) e deputetyengo.

Nukhta 70 [Mandati e Deputetyengo]

1. Deputetya siton prezentatorya e populaciako thay na silen aver obligimo mandati.
2. Mandati e deputetesko ano Kosovako Parlamenti shirdela ano dive e certifikuipasko e alosaripyenge rezultatyengo.
3. Mandati e deputetyengo agorinla vay sito bilegaluno, te sine kay:
 - (1) na anla e sovlin;
 - (2) dela vast cidipe;
 - (3) ananvingyola sar jengo e Kosovake Raipasko;
 - (4) agorinla o mandati e Parlamentesko;
 - (5) na sito prezent shov (6) qhonya rendoa ano Parlamenteske senace. Ano special sure, o Kosovako Raipe shay te bahaminel yaveripeya.
 - (6) krisingyola e kriselinyake bahameya e forma vash o paneluno ovipe, e yekhe bersha thay may but phanglipe;
 - (7) ov/oy merla.

4. O tromale thana e deputetyengo ano Parlamenti phergyona yekhatar, ano halovipe akala Konstitucia thay kriseya.

Nukhta 71 [Kualifikiya thay Polyenge Yekhipya]

1. Sakova dizuno e Kosovaka Republikako kova sito dershuofto (18) bershuno vay may baro pherela o krisipaske kritesya, shay te ovel kandiadi vash o deputeti.
2. O andripe e Kosovake Parlamentesko ka respetinel o principya e polyenge yekhipasko kola siton akceptuime ano phanglipe e mashkarthemutne principencar.

Nukhta 72 [Bihalovipe]

Deputeti e Kosovake Parlementeski nashti te adikerel nesavo ekzektuivuno posti ani publikuni administracia vay ani nesavi publikuni butikerni, vay nashti te phiravel nesavi aver ekzektuivuni funkcia, sar dikhlargyola ani krisi.

Nukhta 73 [Bishaibe e Kandiduibesko]

1. Nashti te kandiduingyon numay ni te alosargyola deputeti ano Parlamenti, bizo vast cidipe kotar poro obligipe:

- (1) krisitoriya thay prokurorya;
- (2) jene e Kosovake Siguripaske Zoralipesko;
- (3) o jene e Kosovaka Policiake;
- (4) o jene e Kosovaka Doganako;
- (5) o jene e Kosovake informipaska sevalako;
- (6) phiravtune e biumlavde agenciengo;
- (7) diplomatikune reprezentya;
- (8) sherune thay jene e Centraluna Alosaripaska Komisiako.

2. Nashti te kandiduingyon vash o deputetya o personya kola siton aqhavde kotar o krisi vash te keren buti, e agorutne kriselinyake bahameya.

3. Sherune thay aver sevalutne, kola adikerena egzektuivuno godornipe, nashti te alosargyon sar jene e Parlamenteske bizo vast cidipe kotar piri oblgia.

Nukhta 74 [Vastipe e Funksiasko]

Deputetya e Kosovake Parlameteske phiravena piri funkcia ano may lqho interesi e Kosovaka Republikako thay ano halovipe akala Konstitucia, krisya thay Parlamenteske procedure.

Nukhta 75 [Imuniteti]

1. Parlamenteske Deputetya isilen imuniteti kotar o penaluno rodlaripe, civiyuno rodipevay cidipe e funkciatar vash o butya thay bahamya ano pere godornipaske butya sar jeno e Parlamenteske. Imuniteti na hasarla o penaluno rodlaripe vash o lele bajakya avri e godornipaska butyatar sar jeno e Parlamentesko

2. Parlamentesko Deputeti nashti te arestingyol ji kana ov/oy agorinela pere obligipya sar jeno e Parlamentesko, bizi dendi nota e buderutne deputetyengo kotar o Parlamenti.

Nukhta 76 [Butyaki Regulativa]

Butyake regulative ano Parlamenti miratuingyola kotar o duy trinendar (2/3) e votyengo e savore deputetyengo thay dena o andruno regulipe thay e butyaki umal e Parlamenteski.

Nukhta 77 [Komisie]

1. Kosovako Parlamenti anavinla o nasavahtune komisie, funksionalune komisie thay komisie ad hok, kola ka reflektinen o politikuno andar e Parlamentesko.

2. Parlamenti, e mangipeya kotar o yekh e trinengo (1/3) e savore pere jenengo, kreirinla komisie vash yekh spetsiyaluni komisia, leindoy kotor vi o rodlaripaske sure.

3. May hari yekh talosheruno e sakola parlamentaruna komisiako, ka ovel kotar o aver komuniteti kotar odova kova sito sheruno.

4. Raipya thay procedure e komisiengo samatrangingyona e butyaka regulora ano Parlamenti.

Nukhta 78 [Komisia vash o Hakaya thay Interesya e Komunitetyengo]

1. Komisia vash o hakaya thay interesya e komunitetyenge sitoy savahtuni Parlamenteski komisia. Akaya komisia kergyola kotar yekh e trinengo (1/3) jenengo kola reprezentinela e deputetyengi grupa ano Parlamenti, kola adikerena o garantime vay rezervime thana vash o srbyuno komuniteti, kotar yekh e trinengo (1/3) e jenengo kola reprezentinena e grupa e deputetyengi ano Parlamenti, kola adikerena o rezervime vay garantime thana vash o nabuderune komunitetya thay yekh e trinendar (1/3) e jenengo kotar o buderuno komuniteti kola reprezentinena ano Parlamenti.

2. E mangipeya kotar sakova jeno e Parlamenteske Sherunipasko, sakova propozimo krisi ka dengyol ani komisia vash o hakaya thay interesya e komuniteteyengo. Komisia, e buderi votencar e jengo, ka bahaminel ano phanglipe e kriseya propozimo mashkar duy kurke.
3. Vash te siguringyon o hakaya thay interesya e komuniteteyengo siton adresime sar manglape, Komisia shay te kerel rekomandipya aver komisiake vay Parlamenteske.
4. Komisia, para iniciativa, shay te propozinel krisya thay mase andar o godornipya e Parlamenteske, kola konsiderinela so siton mangle vash te adresinen o interesya e komuniteteyengo. O jencya e Komieinge shay te den individualune godinipya.
5. Yekh sura shay te referingyol e komisiake vash konsultipesko godinipe kotar o Parlamentesko Sherunipe, yekh aver komisia, numay yekh kerdi grupa kotar may hari dersh (10) jene e Parlamenteske.

Nukhta 79 [Lejislaciaki Iniciativa]

Iniciativa vash te propozinen o krisya, shat te lel o presidento e Kosovaka republikako kotar olaki vay oleski buti, Raipe, Parlamenteske deputetya, vay may hari dersh miye dizune, sar dikhlargyola ano krisi.

Nukhta 80 [Miratuipe e Krisyengo]

1. Krisya, bahamya thay aver akatya miratuingyona kotar o parlamenti e buderutne deputetyenge votendar thay kola votuina, numay kana isi aver dendi ani Kosnstitucia.
2. Miratuimo krisi ano Parlamenti hramingyola kotar o Kosovako Parlamentesko Sheruno thay anavingyola kotar o Republikako Presidenti, palo odova kana hraminla mashkar ofto (8) kana lena o krisi.
3. te sine kay o Republikako Presidento iranla o krisi ano parlamenti, ov/oy musay te mothaven o molya e kriseske iranipesko. E Kosovaka Republikako Presiento o hako vash krisiesko iranipe, shay te vastinel yekh ver.
4. Parlamenti, e buderutne votyencar kotar o sah deputetya, bahaminla vash miratuipe e irame krisesko kotar o Republikako Presidento, thay akava krisi konsideringyola sar anavimo.
5. Te sine kay o Kosovaka Republikako Presidento, mashkar o ofto (8) dive palo krisesko leipe na lela niyekh bahami vash olesko iranipe, o krisi konsideringyola anavimo, bizo olesko referipe thay publikunigyola ano ofisialune gazete.
6. Krisi khuvla ano zoralipe dershupanj (15) dive palo publikuipe ani Ofisionaluni Gazeta, te sine kay, e korkore kriseya, dikhlargyola aver.

Nukhta 81 [Lejislacia e Vitalune Intereseya]

1. O dikhlarde krisya pe nakhipe, vash miratupe, yaveripe vay nazorakeripe olengo, rodona e vote e buderi jenengo ano Parlamenti kola siton prezentune thay kay votuina, kola isilen rezervime beshlina vay garantime vash o reprerzentya e Komunitetyengo kola na siton buderune:

- (1) krisya kola yaverinena o komunalune samatrande, kreirinena vay aqhavena o komune, samatrandinena o buhflaripe e komunalune raipasko thay olengo kotorleipe ano mashkar komunlaune leledipya thay avri e samatrandendar;
- (2) krisya kola implementinena o komuneitetyenge jenenge hakaya, numay odola kola siton dende ani Konstitucia;
- (3) krisi vash o vastipe e qhibyengo;
- (4) krisi vash lokalune alosaripya;
- (5) krisi vash o garavipe e kulturake barvalipesko;
- (6) krisi vash o religiake mestipya vay halovipya erelegiake komunitetyencar;
- (7) krisi vash siklovipe;
- (8) krisi vash o vastipe e simbolyengo, leindoy kotor o simbolya e komnuitetyenge tahy vash o publikune festipya.

2. Niyekh kotar i krisya e vitalune intereseya, nashti te khuven ano Referendumi.

Nukhta 82 [Ulavipe e Parlamentesko]

1. Parlamenti ulavdgyola vay rumungyola ano akala sure:

- (1) kana mashkar o vahti e shovardersh (60) divengo kotar e data e anvipeski e mandatareski kotar o Presidento e Kosovaka Republikako, nashti te formiringyol o Raipe;
- (2) kana vash o rumipe e Parlamentesko votuina o duy e trinengo (2/3) e savore deputetyengo, rumipe ovela e dekretelya kotar o Presiento e Kosovaka Republikako;
- (3) kana mashkar o vahti e shovardersh (60) divengo kotar o datumi e shirdipasko e procedurake alosaripesko, na alosargyola o Presidento e Kosovaka Republikako;

2. Parlamenti shay te ulavgyola vay te rumingyola kotar o Presidento e Kosovaka Republikako, palo suksesuno votuipe e Raipaske na pakyavipesko.

Nukhta 83 [Statusi e Presidentesko]

O Presidenti reprezentinla o may uqho phiravipe e themesko thay manushengo yekhipi e Kosovaka Republikako.

Nukhta 84 [Kompetence e Presidenteske]

O presidenti e Kosovaka Republikako:

- (1) reprezentinla e Kosovaka Republika;
- (2) garantinla o konstituciako funkcionisipe e alosarde instituciengo akala konstitucia;
- (3) anavinla o alosaripya vash Kosovako Parlamenti thay kharla o angluno kedipe;
- (4) ikalela dekreti, panglipea akala Konstitucia;
- (5) anavinla o krisya kola miratuingya o Kosovaka Republikako Raipe;
- (6) sile hako e iranipesko vash dikhlaripe e miratuime krisengo, te konsiderinla kay siton bilaqhe vash legalune interesia e Kosovaka Republikako vay vash yekh numay buderi olake komunitetia. O hako vash iranipe e yekhe krisesko shay te vastini numay yekh ver;
- (7) hraminla o mashkarthemutne halovipya ano phanglipe akala Konstitucia
- (8) propozinla o amandamentia vash akaya Konstitucia;
- (9) shay te referinel konstituciake puqhipya ani Konstituciaki Kriselin;
- (10) phiravla e thaneski avrialuni politika, konsultipea e Sheruneministrea;
- (11) akceptinla kredencialune lila e diplomatikune misienge shefengo akreditime ani Kosova;
- (12) sito Sheruno Komandanti e Kosovake Siguripeske Zoralipyengo;
- (13) phiravla o Konsultativuno Konsili vash o komunitetia;
- (14) alosarela e mandatare vash o Raipako formiripe, palo propozipe e politikune partiako vay koaliciako, koya kerela buderi e Parlamentosko;

- (15) e Kosovako Kriselinake Koncileske propozipea, anavinla thay hulavla e Kosovaka Kriselinake sherune;
- (16) e Kosovako Kriselinake Koncileske propozipea, anavinla thay hulavla e Kosovaka Republikake krisitoren;
- (17) E Kosovaka Prokurorialune Koncliske propozipea, anavinla thay hulavla e Kosovaka Republikako Themeske Sheruneprokurore;
- (18) E Kosovaka Prokurorialune Koncliske propozipea, anavinla thay hulavla e Kosovaka Republikake prokuroren;
- (19) E Parlamentoske propozipea, anavinla e krisitoren vash Konstituciaki Kriselin;
- (20) anavinla e Komandante e Kosovake Zoralipeske Siguripesko, palo Sheruneministresko rekomandipe;
- (21) ano koperipe e Sheruneministea, anavinla e Direktore, Talodirektore thay e Generalune Sekretare e Kosovaka Ageniciaiko vash Inteligenca;
- (22) ano kosultipe e Sheruneministrea, decisinla vash anavipe e Avrirendune Situaciako;
- (23) shay te rodel kedipe e Kosovake Siguripeske Koncilesko thay phiravla le ani Avrirenduni Situacia;
- (24) baziripea ano konsultipe e Sheruneministrea, decisinla vash formiripe e diplomaciake misiengo vay konzulatengo e Kosovaka Republikako;
- (25) E Sheruneministreske propozipea, anavinla thay hulavla e diplomaciake misiake shafen e Kosovaka Republikako;
- (26) anavinla e Sherune e Centralune Alosaripeske Komisiako;
- (27) anavinla e Centralune Bankake Guvernatore e Kosovaka Republiako kova ka serverinel sar Menajipesko Direktori thay anavinla e yavere jenen e Bankake Bordesko;
- (28) ulavla poqina, naysipya thay timinya, ano halovipe e krisea;
- (29) anavinla o individualuno yeftisaripe, ano halovipe e krisoa;
- (30) may hari yekh ver ano bersh raportinla e Kosovake Parlamentoske kova phanglola oleske/olake butikerutneumalea.

Nukhta 85 [Kvalifikipe vash o Alosaripe e Presidentesko]

Presidenti e Kosovaka Republikako shay te alosargyol sakova themutno e Kosovaka Republikako, kova pherela 35 bersh e jivdipasko.

Nukhta 86 [Alosaripe e Presidentesko]

1. O Presidenti e Kosovaka Republikako alosargyola kotar o Parlamenti, e garavde votuipia.
2. Alosaripe e Presidentesko e Kosovaka Republikako musay te ovel na mayhari se triyanda (30) dive anglal o mandatesko agoripe e aktualune Presidentesko.
3. Sakova themutno e Kosovaka Republikako shay te nomininel pe sar kandidati vash Presidenti e Kosovaka Republikako, te sine kay ov/oy sigurinla o parafindipe e mayhari (30) deputetengo e Kosovake Parlamentesko. E Parlamentoske deputetia shay te parafinen yekhe kandidateske vash Presidenti e Kosovaka Republikako.
4. O alosaripe e Presidentesko ovela e duye trinego (2/3) votyengo e sah Parlamentoske deputetengo.
5. Kan niyekh kandidati na lela buderi kotar duy trinego (2/3) ano duy anglune votipya, organizinipe o trito votipe mashkar o duy kandidatia kola lele maybaro numero e votyengo ano duyto votipe thay o kandidati kova lela buderi e kotorleutne deputetenge votyengo thay kola votinena, alosargyola Presidenti e Kosovaka Republikako.
6. Kana ano trito votipe, niyekh kandidati na alosargyola Presidenti e Kosovaka Republikako, ulavgyola o Parlamenti thay anavingyona o neve alosaripya, kola musay te adikerenape andral o sarandupanj (45) dive.

Nukhta 87 [Mandati thay Sovli]

1. O Presidenti e Kosovaka Republikako shrdela o mandati palo deipe sovli anglal o Kosovako Parlamenti. Teksti e Sovli deipasko ka ovel kerdo e kriseya vash o Presidenti.
2. E Presidentesko Mandati sito panj (5) bersh.
3. Palo agoripe e anglune mandatesko, o Presidenti shay te palem alosargyol panda numay yekh ver.

Nukhta 88 [Bihalovipe]

1. O presidenti nashti te phiravel niyekh yaver publikuno obligipe.

2. Palo alosaripe, o Presidenti nashti te phiravel niyekh funkcia ani politikuni partia.

Nukhta 89 [Imuniteti]

O Presidenti e Kosovaka Republikako sile imuniteti kotar penaluno rodipe, civilune akuze vay hulavipe vash o aktia thay decisipya andral o obligaciengo kerutnoumal e Presidenteske e Kosovaka Republikako.

Nukhta 90 [Nasavahtuno Nagatisaripe vash e Buti e Presidenteski]

1. Ano ovipe kay o Presidenti e Kosovaka Republikako nasavahtune na sito shayuno te pherel oleske/olake obligipya, ov/oy shay te nakhavel voluntarune olesko/olako butyako posti, e Parlamenteske Sheruneske, kova ka vastinel e buti e Presidenteski e Kosovaka Republikako. O dikhlaripe e Presidentesko vash nakhipe e obligipyengo musay te adikerel specifikune o sebepya thay vahtesko lungipe e obligipyenge nakhipesko, te sine kay sile jandipe vash odova. O Presidenti e Kosovaka Republikako palem ka shrdel e obligipyenge vastipea palo te ovel ani situacia te vastinel o obligipya, odolea e Parlamenteske Sheruneske qhinavgyola o posti e Presidentesko butyake vastimesko.

2. Ano ovipe te sine kay na ulo o voluntaruno nakhipe e obligipyengo, o Pralamenti e Kosovaka Republikako, palo konsultipe e medisinake konsiliumea, e duye trinego (2/3) votyencar e sah deputetengo decisinla te sine kay o Presidento e Kosovaka republikako sito nasahvatune bishayutno vash te vastinel pere obligipya. O Sheruno e Kosovake Parlamentesko ka servisinel sar butyako vastimo e Presidentesko e Kosovaka Republikako ji kay ov/oy ovla shayuno/i palem te shrdel o vastipe e Presidenteske obligipyengo.

3. O Posti e butyake vastimesko e Presidentesko e Kosova Republikako, nashti te vastinel vash yekh maylungo periodi kotar shov (6) masekya.

Nukhta 91 [Presidentesko Cidipe kotar e Funkcia]

1. O Presidenti e Kosovaka Republikako shay te hulavel pe kotar o Parlamenti kana oy/ov sito krisimo vash pharo krimesko keripe vay kana ov/oy na si gatisardo/i vash te phiravel o obligipya akale postesko sebepi bishayipe vay phare nasvalipesko, vay kana e Konstituciaki Krisleni dikhlargya kay ov/oy kergya pharo pagibe e Konstituciako.

2. E procedura vash hulavipe e Presidentesko e Kosovaka Republikako shay te inicirinel pe kotar yekh trinto (1/3) e Parlamenteske jenendar, kola ka parafinen yekh peticia, kote mothavla o sebepya vash hulavipe. Ano ovipe kay e peticia supozinla bigatisaripe vay pharo nasvalipe, o Parlamenti ka rodol o godinipe e medicinake konsiliumesko vash sastipesko gendo e Preidentesko. Ano ovipe kay e peticia supozinla dayekh pharo pagipe e Konstituciako, e peticia

musay te del pe yekhatar e Konstituciake Krisilinake, koya ka decisinel vash akava puqhipe andral o evta (7) dive kotar o leipe e peticiako.

3. Kana o Presidenti e Kosovaka Republikako si krisimo vash dayekh pharo krimi vay kana o Parlamenti, ano haljovipe akale nukhtaea, konstatinla kay o Presidenti na sito gatisardo te vastinel oleske/olake obligipya sebepi o bishaibe vay pharo nasvalipe, vay kana e Konstituciaki Kriselin konstantinla kay ov/oy kergya pharo pagipe e Konstituciako, O Parlamenti shay te hulavel e Presidente e duye trinego (2/3) votyencar e sah oleske jenendar.

Nukhta 92 [Sahvahtune Principya]

1. E Kosovaki Raipni kerena o Sherunoministri, talosheruneministria thay Ministaria.
2. E Kosovaki Raipni vastinla o ekzekutivuno raibe ano panglipe e Konstitucia thay e krisoa.
3. E Raipni implementinla o krisia thay yaver aktia miratuime kotar Kosovako Parlamenti thay aver obligipya, andral o obligipyengo umal dikhlarde e konstitucia thay e krisoa.
4. E Raipni lela decisie ano panglipe akala Konstitucia thay e krisoa, propozinla proyekt-krisia thay e ekzistime krisonege amadamentipya a yaver aktyengo, sar ini shay te del godinipe phanglo e proyekt-krisoncar kola nas siton propozime olatar.

Nukhta 93 [Kompetence e Raipaske]

E raipni isila akala kompetence:

- (1) propozinla thay implementinla e andraluni thay avrialuni themeski politika;
- (2) dela shaibe vash o thanesko ekonomikuno jamayipe;
- (3) propozinla e Parlamenteske proyekt-krisia thay yaver aktia;
- (4) lela decisipyathay ikalela yurudikane aktia vay regulipya, musayutne vash implementipe e krisengo;
- (5) propozinla o Bujeti e Kosovaka Republikako;
- (6) drominlaudhëzon dhe mbikëqyr punën e organeve të administratës;
- (7) drominla o butikeriye thay jamayipe e publikune servisengo;
- (8) propozinla e Presidenteske e Kosovaka Republikako anavipe thay hulavipe vash o shefia e Kosovaka diplomatikune misiengo;
- (9) propozinla amandamentia e Konstituciake;
- (10) shay te referinel konstituciake puqhipya ani Konstituciaki kriselin;
- (11) vastinla ini yaver ekzekutivune funkcie, kola na siton dikhlarde e yaver centralune vay thanutne organenge.

Nukhta 94 [Kompetence e Sheruneministresko]

O sherunoministri sile akala kompetence:

- (1) prezentinla thay phiravla e Raipni;
- (2) sigurinla kay o sah Ministrie kerena buti e halovipea e raipnake politika;
- (3) sigurinla o implementipe e krisengo thay e dikhlarde Raipnake politikengo;
- (4) dela pakiv e raipnake jenen, bizo Parlamentosko godonipesko dikhlaripe;
- (5) phiravla e Kosovako Siguripesko Koncili;
- (6) anavinla e savahtune Direktore e Kosovaka Policiako;
- (7) konsultinla pe e Presidentea e Kosovake Republikako phanglo e Intelegenciake puqhiplea;
- (8) ano koperipe e Presidentea, anavinla e Direktore, talodirektore thay e Sahvahtune Inspektore e Kosovaka Agenciako vash Intelegenca;
- (9) konsultinla pe e Presidentoa truyal o implementipe e avrialune thaneske politikako;
- (10) agorinla ini yaver butya, dikhlarde Konstitucia thay krisoa.

Nukhta 95 [Alosaripe e Raipnako]

1. Palo alosaripya, o Presidenti e Kosovaka Republikako propozinla e Parlamenteske e kandidate vash Sherunoministri, ano konsultipe e politikune partia vay koalicia koya vijaingya o musayutno buderi ano Parlamenti vash te formirinel pe e Raipni.
2. O kandidati vash Sherunoministri, na mayhari se deshupanj (15) dive palo anavipe, dela o andripe e Raipnako anglal o Kosovako Parlamenti thay rodla o miratuipe kotar e Parlamentoski rig.
3. E raipni konsiderinlape alosardi te sine kay lela buderi e votyengo e sah Kosovake Parlamentoske deputetengo.
4. Te sine kay e Raipnako propozimo andripe na lela buderi e musayutne votyengo, e Kosovako Presidenti, ano vasht mshkarb desh (10) dive anavinla e yavere kandidate, truyal o yekhuni procedura. Te sine kay ni o duyto drom na alosargyola e Raipni, odoya ver o Kosovako Presidenti anavinla o alosaripya, kola musay te adikeren pe nabuderi se saranda (40) dive kotar o dive e lenge anvipesko.

5. Kana o Sherunoministri dela vastcidipe vay vash yaver sebepya, olesko/olako posti aqhola quqho, e Raipni perela thay o Presidenti e Kosovaka Republikako, ano kosultipe e politikune partia vay koalicia koya vijaingya o buderipe ano Parlamenti, mandatinla e neve kandidate, vash te formirinel e Raipni.

6. O jene e Raipasko, palo alosaripe, dena sovli anglo Raipe. O teksti e sovli deipasko ka kergyol e kriseya.

Nukhta 96 [Ministrie thay Minoritetyengo Prezentipe]

1. O Ministrie thay yaver ekzekutivune organia formirinenape, truyal o musayipe, vash agoripe e funkciengo andral o Raipnake kompetence.

2. O numero e Raipnake jenego dikhlarape olake andralune.

3. Ani Raipni ka ovel mayhari yekh (1) Ministri kotar Srbyengo komuniteti thay yekh (1) kotar dayekh yaver haricuno Kosovako komuniteti. Te sine kay siton buderi se 12 Ministaria, E Raipni ka ovel ola ini panda yekh trito ministri, kova reprezentinla yakh kotar Kosovako minoritetengro komuniteti.

4. Ka oven mayhari duy (2) taloministria kotar Kosovake Srbyengo komuniteti thay duy (2) taloministria kotar o yaver nabuderune komunitetia ani Kosova, Te sine kay siton buderi se deshduy (12) ministria, e Raipni ka ovel ola panda yekh taloministri o trito, kova reprezentinla o srbyengo komuniteti thay yekh (1) yaver taloministri, kova reprezentinla yekh kotar yaver nabuderi Kosovake komunitetia.

5. O alosaripe akale ministrengo thay taloministrengo ka decisinel pe palo konsultipe e partiencar, e koaliciencar vay grupencar kola reprezentinena o nabuderi komunitetia ani Kosova. Te sine kay ulavgyona kandidatia avrial o deputetia e Kosovake Parlamentesko, vash akava o ministria thay taloministria ka roden formaluno miratuipe e buderi Parlamenteske deputetengo, kola siton kotar partie, koalicie, dizune inciative thay biumlavde kandidatia, kola deklarinde pe kay reprezentinena e komunitete alavea.

6. O sherunoministri, talosheruneministria thay e Raipnake ministria shay te alosaren kotar Kosovake Parlamenteske deputetia vay kotar kfalifikime jene, kola na siton e Parlameteske deputetia.

7. O puqipe vash o naphnglipe e funkciengo e Raipaske jenengo ka regulingyol e kriseya.

Nukhta 97 [Godornipe]

1. E Raipni vash pere butya, dela respondipe e Kosovake Parlamentoeske.

2. O Sherunoministri, Talosheruneministria thay o ministria adikerena yekhunogodornipe vash o decisipya kola lela e Raipni thay individualuno godornipe vash o decisipya kola lena kotar olengo godornipesko umal.

Nukhta 98 [Imuniteti]

E Kosovake Raipnake jene phiravna imuniteti kotar penaluno rodipe, civilune akuze thay hulavipya vash keripya thay decisipya andral olengo respondipesko kerutnoumal sar Raipnake jene.

Nukhta 99 [Procedure]

E butyako dromipe thay e procedure vash krisipasko iklipe ka regulinyol krisea vay raipeske regulativencar.

Nukhta 100 [Mocia e Votuiпасke Pakyavipaski]

1. E Mocia e bipakhyavipaski mamuy e Raipni shay te vazdel pe e yekh trinego (1/3) propozipea e sah deputetengo ano Parlamenti.
2. O votuipasko pakhyavipe e raipnake shay te rodel o Sherunoministri.
3. E Mocia e biphikodeipasko khuvla ano divesko rendo e Parlamenteske, na mayhari se panj (5) dive vay na mayanglal se (2) dive kotar o lesko dikhlardo dive.
4. Konsiderinla pe kay o napakhyavipesko mocioni sito lelo, te sine kay vash oleske votinde buderipe kotar o sah deputetengo ano Kosovako parlamenti.
5. Kana e bipakhyavipesko mocioni perla, o yaver bipakhyavipesko mocioni nashti te vazdel pe truyal o enyavardesh (90) avutne dive.
6. Kana o bipakhyavipesko mocioni sito votimo kotar e Raipni ano sasutnipe, E raipni konsiderinla pe ano vastcidipe.

Neni 101 [Civilyuni Seval]

1. O andripe e civilyune sevallesko ka diklarel butverutnipe e Kosovake manushengo, leindoy pe konsiderata o principya e yekhutne jenego, mashkartemune penjade.

2. Yekh Biumlavdo Dikhlaripeko Koncili vash civilune sevala sigurinla o respektipe e regulativengo thay principengo kola regulishinena o civilyuno seval thay kova dikhlarla e manushengo diverziteti e Kosovaka Republikako.

Nukhta 102 [Savahtune Principya e Krisipaske Sistemsko]

1. O Krisipesko raibe ani Kosovaki Republika phiravgyola kotar o kriselina.
2. O Krisipesko Raibe sito unikuno, biumlavdo, hakyuno vay biriguno thay sigurinla yakhutno khuviye ani kriselin.
3. O Krisitoria kriselinena pe baziripe ani Konstitucia thay kriso.
4. O Krisitoria truyal o phiraviye pere funkciako musay te oven biumlavde thay birigune.
5. Garantinja o hako vash o krisipasko bahami, numay na ovla te sine kay kriseya aver dikhlargyola. Hako vash o vastipe avrirendune butyengo, sito regulimo kriseya. Kriseya shay te dengyol o hako vash o dikhlardo anipe e ovipesko e May Uqha Kriselinyake, thay ano akala sure na ka ovel hako vash e rovlarin.

Nukhta 103 [Organizipe thay Yuridikcia e Kriselinyengi]

1. Organizipe, funkcionishipe thay e yuridikcia e Uqha Kriselinyako thay yavere kriselinyengo regulishinelape krisoa.
2. Kosovaki Uqhi Kriselin sito may baro krisisko phiraviye.
3. May hari dershupanj pe shil (15%) krisitoryengo e Uqha Kriselinyako, numay na hari trine (3) krisitoryendar, ka oven kotar o komunitetya kola sito buderune ani Kosova.
4. Presidente e Uqha Kriselinyako anavinla o Kosovako Presidento, kotar o krisitoria e Uqha Kriselinyako, ano mandati e ehta bershenge, bizo shaibe vash palem alosaripe, palo propozali e Kosovake Kriselinyake Konsilesko vash o anaviye vay cidipe e yekhune personesko.
5. Presidentya e savore aver kriselinyengo ka anavingyon kotar o dikhlardo kirispasko procesi.
6. May hari dershupanj pe shil (15%) e krisitoryengo kotar o nesave aver kriselinya, e apelaciaka yuridikcia, numay na buderi desar duy (2) krisitoria ka oven kotar o komunitetya kola siton buderune ani Kosova.
7. Speciyalune kriselinya shay te formiringyon kriseya, odoya ver kana isi akava musayutno, numay nisar nashti te formiringyon o avrirendune kriselinya.

Nukhta 104 [Anavipe thay Krisitoryengo Hulavipe kotar e Funkcia]

1. E krisitoren anavinla, reanavinla thay hulavla o Presidento e Kosovaka Republikako, e propozipea kotar o Kosovako Krisipesko Koncili.
2. E Krisitoryengo andripe dikhlarla e Kosovako etnikuno butveripe thay o mashkarthemutne akceptuime principia vash polyengo yekhipe.
3. E Krisipesko andripe dikhlarla o etnikuno andripe e teritorialune yurisdikciako musayutne kriselinyako. Angleder o propozipesko deipe vash anavipe vay hulavipe, o Kosovako Krisipesko Koncili konsultinla pe e musayutne kriselina.
4. O krisatoria shay te hulaven pe kotar fukcia sebepi o krisipe vash yekh pharo penaluno akti vay vash pharo obligaciengo bipheripe.
5. O krisitoria isilen hako kay, ani sura vash olengo hulavipe, te den rovlarin vash hulavipe ani Kosovaki Uqhi Kriselin.
6. O krisatoria nashti te transferinenpe mamu olengo mangipe, numay te sine dikhlardo yaverqhane e krisoa, sebepi o efikasuno funkcionisipe e krisatorengo vay disciplinake masengo.

Nukhta 105 [Mandati thay Reanavipe]

1. O shrdimo mandati vash o krisitoria sito trinbershuno. Ano reanaviepsko ovipe, o mandati sito savahtuno ji pe pensiake bersha, sar ini dikhlardo si e krisea, numay te sine kay hulavelape ano halovipe e krisea.
2. O kriteria thay procedure vash reanvaipe e yekhe krisatoresko, dikhlarelape kotar Kosovako Krisipesko Koncili thay on shay te yaverinen pe ano nivelia kotar vastime kriteria vash hulavipe e krisatorengo.

Nukhta 106 [Bihalovipe]

1. O krisatori nashti te vastinel dayekh funkcia avri themeske institucie avrial o krisipe, te ovel asrtardo ano dayekh politikano aktiviteti, vay te ovel astardo ano dayekh aver aktiviteti aqhavdo e krisea.
2. E Krisatorenge na mukhlape lenge te len godornipe vay te oven phiravutne e funkcienge, kola ano sakova dromipe, bi ovna ano mamuyipe e biumlavdipeske thay birigutne princepa e krisatoreske rolesko.

Nukhta 107 [Imuniteti]

1. O krisatoria, astarindoy ini o krisatoria porota, silen imuniteti kotar penaluno rodlaripe, civilune undripya thay hulavipyta kotar funkcia vash anipe e deciziako, kerde votipyta, deipe godinipe thay vash lele yaver aktia kola siton andral olengo kerutno umal kana kerena piri obligacia.
2. O krisatoria, astarindoy ini o krisatoria porota, na silen imuniteti thay shay te hulavgyon kotar funkcia, kana phagle o kriso resea.
3. Kana yekh (1) Krisatori akuzingyola vay arestingyola, bizo nakhipa e vashtesko musay te penjarel pe o Kosovako Krisipesko Koncili.

Nukhta 108 [Kosovako Krisipesko Koncili]

1. E Kosovako Krisipesko Koncili sigurinla biumlavdipe thay birigipe s krisipesko sistemi.
2. E Kosovako Krisipesko Koncili sito institucia sasutne biumlavde ano vastipe e leske funkciengo. E Kosovako Krisipesko Koncili sigurinla kay o kriselina ani Kosova te oven biumlavde, profesionalune thay birigutne thay te dikhlaren sasutne e buderietnikuni natura e Kosovaka Republikako vay te pashakeren e poleyengo yekhipa. O Koncili ka del len anglipe vash anavipe sar krisitoria, e komunitetenge jenege talo reprezentune ano dromipe dikhlarde e krisoa.
3. E Kosovako Krisipesko Koncili sito godorno vash rekrutipe thay propozipe e kandidatyengo vash anavaipa thay reanavipe vash krisipeski pozicia. E Kosovako Krisipesko Koncili sito ayekha obligimo vash anavipe, transferipe thay vash diciplinaki procedura mamu o krisatoria.
4. O propozipyta vash anavipe e krisatorengo manglape te keren pe baza e puterde proceseski vash anavipe, pe baza e kandidatyenge palikeripyengo thay akava propozipe dikhlarla o principea e polyenge yekhipesko thay etnikune andripesko e teroterialune yurisdikciako e leparde kriselinako. O sah kandidatia musay te pheren o kriteria dende e krisoa.
5. E Kosovako Krisipesko Koncili sito godorno vash krisipesko inspektipe, krisipesko administripe, krisipesko trenigo, pheripe e regulativengo ano halovipe e krisea, qhivipe pe buti thay dikhlaripe e krisilinake administratorengo, hramipe thay dikhlaripe e bujetesko vash o kriselin, deipe o numero e krisatorengo ano sakoya yurisdikcia thay kerla rekomandipe vash formiripe e neve kriselinego. E neve kriselinego formiripe kerla pe ani kriseski baza.
6. E kosovako Krisipesko Koncili ovla kotar deshutrini (13) jene, sah kfalikipea thay profesionalune ekspertiza. O jene anavinenape vash yekh paanjbershuno mandati thay alosaripea ano akava dromipe:

(1) Panj (5) jene ka oven krisatoria alosarde kotar e krisilinake jene. Te na formirisalo e Kosovako Prokurorialuno Koncili, odoya ver duy (2) kotar panj (5) jene alosarde kotar kriselin, ka oven prokuroria alosarde kotar jene e Themeska Prokuroriako;

(2) Shtar (4) jene ka alosargyon kotar o Parlamentoske jene, kola phiravna o lele thana truyal o sasutno ulavipe e thanego. Mayhari diy (2) kotar (4) jene musay te oven krisatoria thay yekh (1) ka ovel jeno e Kosovake Avokatyenge Koncilesko;

(3) Duy (2) jene ka alosargyon kotar o Parlamenteske jene, kola adikerena o rezervisime thana vay garantime vash o reprezentia e srbyenge komunitetisko ani Kosova thay mayhari yekh akale duyendar, musay te oven krisatoria;

(4) Duy (2) jene ka alosargyon kotar o Parlamenteske jene, kola adikerena o rezervisime thana vay garantime vash o reprezentia e yaver komunitetenge thay mayhari yekh akale duyendar, musay te oven krisatoria;

7. E Kosovake Krisipesko Koncili, kotar o rendo pere jenego, alosarela o sherunipe thay e talosherune e avtobershune mandatea.

8. O kandidatia vash kriselinyake pozicie, kola siton rezervisime vash o jene e komunitetengo kola na siton buderi ani Kosova, shay te rekomandinen pe vash anavipe numay kotar o jene e alosarde Koncilesko kotar o Parlamenteske jene, kola adikerena o rezervisime thana vay garantime vash o komunitetenge jene kola na siton buderi ani Kosova. Te sine kay akaya grupa e Koncileske jenegi na propozinena e kandidate vash akaya kriselinaki pozita palo duy seance yekhpaloaver e Koncileske, odyoya ver sakova Koncilesko jeno shay te rekomandinel e klandidate vash odoya kriselinaki pozicia.

9. O kandidatia vash krisipeske pozicie andral o formirime kriselina, talo yurisdikcia kote astargyola ekskluzivune e numay buderi komunegi teritoria, kote buderi populacia sito kotar Kosovako srbyengo komuniteti, shay te rekomandinenpe vash anavipe numay duy Koncileske jene alosarde kotar o Parlamenteske jene, kola adikerena o rezervisime vay garantime thana vash srbyengo komuniteti ani Kosova, kola vastinena yekhutne thay ano unanimyuno dromipe. Te sine kay akala duy jene na anavinena e krisipeske kandidatyen vash o akala pozicie truyal o yekhepaloyaver duy Koncileske seance, odoya ver sakova Koncilesko jeno sile hako te propozinel e kandidate vash akaya pozicia.

Nukhta 109 [Themesko Prokurori]

1. E Themesko Prokurori sito biumlavdi institucia e autoritetea thay godornipea vash penaluno rodlaripe e personyengo akuzime vash dayekh penaluno akti, numay vash dayekh yaver akti, sar si ini dikhlardo e krisea.

2. E themesko Prokurori sito birigutni institucia thay vastinla ani Konstituciaki that kriseski baza.

3. Organizipe, kompetence thay obligipya e Themeske Prokuroreske, ka dikhlaren pe e krisea.

4. E Themesko Prokurori ka dikhlarel o buderietnikuno andripe e Kosovaka Republikako thay respekcinla o principya e polyenge yekhipesko.
5. Shirdipasko mandati e krisitoresko sito trin bersh. Ani sura vash palem alosaripe, o mandati sito savahtuno, ji pi penzia, sar si pe krisi, numay te sine kay o krisitori hulavgyola kotar o krisi.
6. O Krisitorya shay te hulavgyon numay ano phanglipe e bangipeya vash o penaluno ovipe numay na pheripe pere obligipyengo.
7. E themesko sherunoprokurori anavinlape thay hulavlape kotar Koavaka Republikako Presidenti, ano propozipeski baza e Kosovake Prokurorialune Koncilesko. Kvalifikacie, standardia thay o mandati e Themeske Sheruneprokurorialesko. Themutno Krisitori ka phiravel o mandate jo ko epta (7) bersh, bizo shaibe vash o palem alosaripe.

Nukhta 110 [Kosovako Prokuroryengo Koncili]

1. O Kosovako Prokuroryengo Koncili sito sasutni biumlavdi institucia ano agoripe pere funkciengo, ano pandlipe e krisea. O Kosovako Prokuroryengo Koncili sigurinla yekhutno khuvipe ano hakhipe vash o sah jene ani Kosova. O Kosovako Prokuroryengo Koncili sigurinla kay o Themesko Prokurori te ovel biumlavdo, profesionaluno, birigutno thay dikhlarla e Kosovaki buderietnikuni natura thay o principea e polyenge yekhipesko.
2. O Kosovako Prokuroryengo Koncili ka rekrutinel, propozinel, anavinel, avancinel, transferinel, reanavinel, disciplininel thay ka hulavel e prokuroren ano dromipe dikhlarde krisea. O Koncili ka del anglipe e anavipeske sar prokurori e komunitetenge jenege talo reprezentime ado dromipe dikhlardo krisea. O sah kandidatia musay te pheren o kriteria dikhlarde e krisea.
3. O propozipya vash anavipe e prokuroryengo musay te kerenpe ani baza e puterde procesesko vash anavipe, ani baza e kandidatyenge palikeripyengo thay akava propozipe dikhlarla o principya e polyenge yekhipesko thay etnikuno andripe e akala teritorialune yurisdikciako.
4. O Kosovako Prokuroryengo Koncilesko andripe, sari ini o dispozite phanglo e anavipea, hulavipea, mandatea, oraganizativune struktura thay e proceduryenge regulativencar, ka dikhlaren pe e krisea.

Nukhta 111 [Avokatura]

1. E Avakatura sito biumlavdi profesia, koya dela sevala sar ini si dikhlardi e krisea.
2. O dromipe e hakeske vijaynipesko vash te vastinen e avokateski profesia, sar ini o leipe akale hakesko, dikhlargyola e krisea.

Nukhta 112 [Savahtune Principya]

1. E Konstituciaki Kriselin sito paluno autoriteti ano Kosovaki Republika vash interpretipe e Konstituciako thay phanglipe e krisengo e Konstitucia.
2. E Konstituciaki Kriselin sito sasutne biumlavdi ano agoripe olake godornipyengo.

Nukhta 113 [Yurisdikcia thay Autorizime Rigya]

1. E Konstituciaki Kriselin decisinla numay vash o vazdime ovipya anglal e kriselin ano krisipesko dromipe kotar autorizimi rig.
2. O Kosovako Parlamenti, o Presidenti e Kosovaka Republikako, e Raipni thay e Popoulaciako Avokati siton autorizime te vazden o ovipya pe nakhipe:
 - (1) o puqhipe e krisenge phanglipesko, e Presidenteske thay Sheruneministreske dekretia thay e raipnake regulative, e Konstitucia;
 - (2) o phanglipe e Komunake Statusesko e Konstitucia;
3. O Kosovako Parlamenti, o Presidenti e Kosovaka Republikako thay e Raipni siton autorizime te vazden o puqhipya pe nakhipe:
 - (1) o konflikti mashkar o konstituciake kompetence e Kosovake Parlamentosko, Presidentesko e Kosovaka Republikako thay e Kosovake Republikako;
 - (2) o phanglipe e referendumesko propozimo e Konstitucia;
 - (3) o phanglipe e anavipesko e Avrirendune Situaciako thay e lele aktyengo truyal e Avrirenduni Situaciaki e Konstitucia.
 - (4) o phanglipe e yekhe propozime konstituciake amandamentosko ano obligimo mashkarthemutno haljovipe, ratifikime truyal o akaya Konstitucia thay o redikhipe e konstituipesko phiravutne procedurako;
 - (5) te ushkavdisayli e Konstitucia triyal o Parlamentesko alosaripe;
4. E komuna si autorizimi te kontestinel e krisyengo konstituipe numay e Raipnake aktyengo, kola pelarna o komunalune godornipyaya numay pelarna e komunake avipya, ano ovipe kay e komuna sito qalavdi kotar odova kriso vay akti.

5. Desh (10) numay buderi jene e Kosovake Parlamenteske, andral o yekh vaht kotar (8) dive kotar o miratuipeko dive, silen hako te kontestinen o konstituipe e sakone krisesko numay decisipesko miratuime kotar o Parlamenti, ayekha ini vash phiravdi procedura.
6. Triyanda (30) numay buderi jene e Kosovake Parlamenteske, siton autorizime te vazden o puqhipte te sine kay o Presidenti e Kosovaka Republikako kergya pare phagipya e Konstituciake.
7. O individia siton autorizime te vazden o phagipya kotar publikune autoritetia thay lenge individualune tromalipyengo, garantime e Konstitucia, numay palo so kedingya o sah yuridikune sheya dikhlarde e krisea.
8. O kriselina silen hako te phiraven e Konstituciake Kriselinako puqhipte e konstituciake phanglipea e yekhe krisea, te sine kay odova phanglipe vazdisaylo truyal o krisipesko procesi thay e referimi kriselin na si sigurimivash phanglipe e kontestime krisesko e Konstitucia thay te sine kay o decisipe e referime kriselinyako vash odova dendo ovipe umlavgyola kotar phanglipe o leparado kriso.
9. O Sheruno e Kosovake Parlamentesko musay te referinel o propozime konstituciake amandamentia anglal o miratuipe ano Parlamenti, reseka kay te konstatinel te sine kay o propozimo amandamenti tiknyarla o hakya thay garantime tromalipyta e qhandea II e Konstituciako.
10. E pheruni yurisdikcia shay te dikhlarelpe krisea.

Nukhta 114 [O andar thay Mandati e Konstituciaka Kriselinako]

1. E Konstituciaki Kriselin andringyola kotar enya (9) krisatoria, kola ka oven penjarde yuristia thay personalitetia e mayuqhe moralea, na mayhari se (10) bersh e specifikune profesionalune eksperienca. O yaver specifikune kfalifikipya ka dikhlaren pe e krisea. O principya e polyenge yekhipasko ka respektinenpe.
2. O Krisatoria anavingyona kotar o Presidenti e Kosovaka Republikako, e Parlamenteske propozipea, vash yekh enyabershuno mandati, bizo lungyaripesko shaibe.
3. O decisipe vash te propozipe e evta (7) kotar krisatoria, ka umlavgyol kotar miratuipe e Parlamenteske duye trinego (2/3) jenego prezentune thay kola votinena. O decipe vash propozipe e duye (2) yaver krisatorengo, ka akceptuinel pe e Kosovake parlamenteske jenege votyenge buderipea, kola siton prezentune thay votinena, numay kova shay te ovel numay palo buderipesko mangipe e Parlamenteske jenego, kola adikerena o thana kola siton rezervisime vay garantime vash o komuniteteenge reprezentia kola nasiton buderi ani Kosova.
4. Te agorinla e Krisatoresko mandati anglal o regularune mandatesko agoripe, o anavipe e neve krisatoresko ovla ano panglipe akale nukhtaea, e pherune mandatea, bizo hako e realosaripesko.

5. O alosaripe e Sherunesko thay e Talosherunesko e Konstituciake Kriselinako, ka ovel kotar krisatoria e Konstituciake Kriselinako e garavde krisatorenge votuiepa e Kriselinako, vash o trinbershuno mandati.

Nukhta 115 [Organizipe e Konstituciaka Kriselinako]

1. E Konstituciaki Kriselin dikhlarla poro andraluno organizipe, e butyake regulative, e decisipeske procesesko thay yaver organizativune puqhipyengo ano halovipe e hako.
2. E Konstituciaki Kriselin publikinla o bershuno raporti.

Nukhta 116 [Yuridikuno Efekti e Bahamyengo]

1. O decisipya e Konstituciake Krissilinake siton obligime vash o kriselinyako krisi thay o sah jene thay institucie e Koavaka Republikako.
2. Ji pe agoripe e proceduryengo anglal o Konstituciaki Kriselin, oy shay te suspendinel yekhvahtune o zumavde aktya vay krisia, ji kay te lelpe e Kriselinako decisipe, ano ovipe te konsiderinla pe kay o aplikipe e kriseske aktesko, shay te anel biajukerde hasaripya.
3. Numay te sine dikhlardo yaverqhane e Konstituciake Kriselinake decisipea, bizoralipe e krisesko, e aktesko vay e keripesko khuvla ano zoralipe pe publikuipesko dive e Kriselinake decisipesko.
4. O decisipya e Konstituciake Kriselinako publikingyona ani Oficialiuni Gazeta.

Nukhta 117 [Imuniteti]

O krisatoria e Kosovaka Kriselinako isilen imuniteti kotar penaluno rodlaripe, civilune akuze thay hulavipya kotar buti vash o lele decisipya, monukhtae godinipya thay lele aktia andral o godornipesko umal sar krisatori e Konstituciake Kriselinako.

Nukhta 118 [Ulavipe]

O krisatoria e Kosovaka Kriselinako shay te hulavenpe kotar o Presidenti e Kosovaka Republikako e duye trinego (2/3) propozipea e krisatorengo e Konstituciake Kriselinako, numay vash o phare krimyengo keripe vay vash o paro biperipe e obligaciengo.

Nukhta 119 [Savahtune Principya]

1. Kosovaki Republikaka sigurinla yekh krisipesko ambiyenti vash andralune thay avrialune ledeipyencar, shandipe e ekonomiako e puterde bikinipeske-kinipasko thay garavla o privatuno thay publikuno than.
2. E Kosovaki Republikaka sigurinla o krisipeske hakya yekhune vash o sah investitoria thay sah thanutne thay avrialune kompanie.
3. Aqhavde siton o aktia kola samantadinena e tromali konkurenca truyal o qhivipe thay bilaqho treteripe e dominatune poziciako, monopoleske numay shay te sine mukhlola te sine kay sito dikhlardo kriseya.
4. E Kosvaki Republikaka phikodeinla laqhipe vash o sah olake dizune bayripea o jamayipe e ekonomikune laqhipesko.
5. E Kosovaki Republika ka formirinel biumlavde organia vash regulishipe e biknipeske-kinipasko odoyaver kano o kokori bikinipe-kinipe nashti kay ano musasytni masa te garavel o publikuno interesi.
6. O avrialune investitoreske garantinla pe o tromalo iklipe e vijanipesko thay e investime kapitalesko avrial o them, ano phanglipe e kriseya.
7. Garantinla pe o konsumatorengo garavipe, ano phanglipe e kriseya.
8. Sakova si obligimo te pokinel o tatimia thay yaver kontributia dikhlarde e kriseya.
9. Kosovaki Republika isila hako vash sherunipe e obyektyengo kola oy kontrolinela thay sito ano publikuno interesi, sah e reseya vash o resipe e maksimalune thay butvahtune molipesko e obyektyengo vay thanego.
10. Obligipya e publikune sevalengo shay te kergyon akale thanencar, ano phanglipe e kriseya kova dela e adekvatuni kompenzacia.

Nukhta 120 [Publikune finance]

1. Publikune finance thay kedipe e publikune avipyengo sito phanglo ano thavd e godornipasko, efikasipe thay transparentipe.
2. Vastipe e fiskalune politikengo ano sah nivelya e Raipasko ka ovel phanglo e sah shaipyencar e tikna inflaciako, adikerde ekonomikune jamaipesko thay formiripe e butyaripaske thanengo.

3. Publikune borjya ka regulingyon kriseya thay musay te oven phangle e ekonomikune stabiliteteya thay fiskalune adikeripeya.

Nukhta 121 [Beshlinya]

1. O ververutne beshlinya dikhlarenape e krisea.
2. O avrial fizikune personya thay organizacie shay te vijainen o beshlinyako hako truyal o bimishkupe e dikhlarde kondicia numay e mashkarthemutne halovipea.
3. O avrial fizikune personya thay organizacie ano phanglipe e kriseya, shay te vijainen o koncesionesko hako thay aver haky truyal o themesko barvalipe, ledinoy kotor o naturalune barvalipya thay infrastruktura e themeske sherunipeya.

Nukhta 122 [Vastipe e Barvalipesko thay Naturalune Resursyengo]

1. Dizune e Kosovaka Republikako, ani baza e kriseya, shay te ovel len tromale barvalipe thay naturalune resorsia e kosovaka Republikako, numay bizo pelaripe e obligaciengo kola nukhtaena kotar mahkarthemutno ekonomikuno koperipe ano ekonomikuno ledeipe.
2. O naturalune barvalipya, sar phanya, avio thanipe, mineralune barvalipya thay yaver naturalune barvalipya, sar ini o than, umala, qaryako thay janavaryengo sumnal, yaver naturake thana, biqalavdi natura thay yaver shukaripya specifikune vasnipea kulturake, historiake, ekonomiake thay ekologiake, vash kaste si dikhlardo krisea kay siton interesea vash e Kosovaki Republika, isilen olengo specifikuno garavipe, ano panglipe e krisea.
3. O samantrandipya e beshlinyake hakyengo thay yaver hakyengo upral o shukaripyengo ekspolotipe e specifikune interesea vash e Kosovaki Republika thay kompensipe vash asavke samantrandipya ka diklarenpe e krisea.

Qhand X Lokaluno Raipe thay Teritoriyaluno Organizipe

Nukhta 123 [Savahtune Principya]

1. O hako vash o lokaluno raibe garantinyola thay regulinyola e kriseya.
2. Lokaluno korkoraraibe phiravgyola prekalo organya kola alosardile ano savahtune alosaripya, yekhune, meste thay direktune tahy e garavde votuipya.
3. E buti e korkoreraipaske phiravipesko baziringyona ani akaya Konstitucia thay ano krisya e Kosovaka Republikako thay respektinla e Evropaki Karta vash o Korkorolokaluno Raipe. Kosovaki Republika ka ovelole pe dikhipa thay te phiravel e Evropaki karta e korkorelokalune raipesko ji ki odoya mera kay manglape kotar o hramimo them.
4. Korkoraraipasko phiravipe baziringyona ano shukarno raibe, transparenca, efikasiteti thay efektiviteti ano deipe e publikune servisyengo, deindoy special treteripe thay special sama e nabuderune komunitetyengothay olenge jenengo.

Nukhta 124 [Organizipe thay Funksionipe e Korkore Lokalune Raipasko]

1. Bazikuni yekhlin e korkore phiravipesko ani Kosovaki Republika sitoy komuna. Komune isilen uqho niveli ekorkore phiravipesko thay inkurainena vay sigurinena o aktivuno kotorleipe e dizunengo ano procesi e bahamileipasko e komunalune orgnaynengo.
2. Komunengo kreiripe, samatrande, kompetence thay shaibe e organizipesko thay e funkciako, regulinyola e kriseya.
3. Komune isilen korkore kompetence, buhlarde thay delegime ano halovipe e kriseya. Themesko autoritetikova deleginela o kompetence, isile harjipya e deleguipaske phiripaske.
4. Komune isilen hako vash o mashkarkomunaluno sombutipethay vash o mashkar samatrandengo sombutipe, ano hal;ovipe e kriseya.
5. Komune isilen hako te bahaminen, te keren, te keden thay te harjinen ano pere khuvipyasar ini te len fondya kotar o Centraluno Raipe, ano halovipe e kriseya.
6. Komune obliginyona te respektinen e Konstitucia, krisya, thay te implementine o krisiyune bahamya.
7. Administrativuno redikhlaripe e komunenge aktengo kotar o centralune autoritetiya ani umla pere kompetencengo, samatrandingyola ano phanglipe e Konstitucia e Kosovaka republikako thay e kriseya.

Nukhta 125 [Savahtune Principya]

1. Kosovaki Republika isila raipe vash o krisesko implementipe, siguripesko, hakayipe, publikuno siguripe, inteligencia, emeregentune civilyune organyengo thay vash i kontrola e samatrandengo ani olaki teritoria.
2. Siguripaske institucie ani Kosovaki Republika garavena o publikuno siguripe thay o hakaya e savorengo ani Kosovaki Republika. Institucie kerena buti e pherda transparencia thay ano halovipe e demokratikune standardyencar thay manushikane hakayencar, kola siton penjarde kotar mashkarthemutnipe. Siguripaske Institucie musay te reflektinen buderi e etnikune e populaciako e Kosovaka Republikako.
3. Kosovaki Republika ko sasutnipe respektinla o mashkarthemutne aplikime halovipya thay mashkarthemutno krisi thay sombutinla e mashkarthemutne organyencar vash siguripe thay e regionalune homologyencar.
4. Civilyuni thay demokratikuni kontrola e siguripeske instituciengo garantinyola.
5. Kosovaka Republikako Parlamenti dikhlarela o bujeti thay politike e siguripaske instituciengo, sar dikhlargyola ano krisi.

Nukhta 126 [Kosovako Siguripesko Zoralipe]

1. Kosovako Siguripesko Zoralipe siton zoralipe e thamutne siguripesko e Kosovaka republikako, thay shay te biqhalen pere zoralipya avriyal ano yekhuno rendo e godornipyensar vash o mashkarthemutnipe.
2. Kosovako Siguripesko Zoralipe garavla e dizunen thay Kosovake komunitetyen prekalo krisi vash godornipe.
3. Ppresidento e Kosovaka Republikako sito Savahtuno Komandanti e Siguripaske Zoralipyengo ani Kosova, koya savaht sitoy tali kontrola e civilyune autoritetyengo kola siton alosarde ani demokratikuni qhand.
4. Kosovako Siguripesko Zoralipe sito profesionaluno, dikhlarela multietnikuипе e Kosovaka Republikako thay rekrutingyola kotar o amalipe e themutnengo e Kosovaka Republikako.
5. E Komandante e Kosovake Siguripeske Zoralipyengo anavinla o Presidento e Kosovaka Republikako, ani baza e Raipaske rekomandipyengo. Andruno organizipe e Kosovake Siguripaske Zoralipyengo ovla e kriseya.

Nukhta 127 [Kosovako Siguripesko Konsili]

1. Siguripasko Konsili e Kosovaka republikako, ano konsultipe e Presidenteya e Kosovaka republikako thay Raipeya, gatisarla e strategia e siguripeski e Kosovaka republikako. Siguripasko Konzilo e Kosovaka Republikako isile vi konstultatvuni rola ano savore sure kola siton phangle e siguripeya ani Kosovaki Republika.
2. Siguripasko Konsili e Kosovaka republikako phiravgyola kotar o Sherunoministri ano dumodeipe kotar o Raipe, uzal ano periodi e Avrirenduna Situaciako, sar dikhlargyola ani akaya Konstitucia.
3. Presidento e Kosovaka Republikako shay te rodel o beshipya e Siguripaske Konsilesko e Kosovaka Republikako, thay Konsili sito obligimo te regulinel piri buti may pashe e Presidentoa. Siguripasko Konsili e Kosovaka Republikako tang ka sombutinel e mashkarthemutne autoritetyencar.
4. O nejya e Siguripaske Konsilesko e Kosovaka Republikako anavingyona thay hulavgyona ani dikhlardi qhand e kriseski.

Nukhta 128 [Kosovaki Policia]

1. Kosovaka Republikaki Policia sitoy godorni vash garavipe e rendosko thay siguripesko ani sasutni teritoria e Kosovaka Republikako.
2. Kosovaka Republikaki Policia sitoy profesionaluni thay dikhlarela o but etnikuno amalipe e populaciako e Kosovaka Republikako.
3. Sherunoministro anavinla e Savahtune Direktore e Policiako ani Kosovaki Republika. Andruno organizipe e Kosovaka Polciako, kergyola e kriseya.
4. Kosovaka Republikaki Policia isila unifikimo komandimo zinjiri ani sautni Kosovaki Republika, e policiake stacionencar kola korespodentinena e komunalune samatrandencar. Kosovaki Policia lokhyarela sombutipe e komunalune autoritetyencar thay yekhlinyenge phiravipencar prekalo kreiripe e Lokalune Konsilengo, sar dikhlargyola ano krisi. Etnikuno keripe e policiako andar yekh komuna musay te dikhlarel, ji ko may uqho niveli, o etnikuno andar e populaciako ani komuna.
5. Kosovaka Republikaki Policia sitoy godorni vash kontrola e samatrandako ano direktuno sombutipe e themutne thay mashkarthemutne autoritetyencar.

Nukhta 129 [Kosovaki Agencia vash Inteligencia]

1. Kosovaki Agencia vash Inteligencia rodlarela, arakhela thay dikhlarela o darakeripya vash o siguripe e Kosovaka Republikako.

2. Kosovaki Agencia vash Inteligencia sitoy profesionaluni, na apolitikuni, butetnikuni thay sitoy thalo dikhlaripe kotar o Parlamenti ani dikhlardi umal e kriseya.

3. O Presidento e Kosovaka Republikako thay Sherunoministro, palo konsultipe e Raipeya, som anavinena e Direktore, Talodirektore thay savahtune Inspektore e Kosovaka Agenciako vash Inteligencia. Kualifikipe thay mandati, ka ovel e kriseya.

4. Presidenti e Kosovaka republikako thay Sheruno ministro lena o yekhune informacie ano phanglipe e inteligenncia.

Nukhta 130 [Civilyuno Autoriteti e Aviaciako]

1. Civilyuno Autoriteti e Aviaciako e Kosovaka Republikako regulinla e buti e civilyuna aviaciaki e Kosovaka Republikaki thay dela servisya e avio nafigaciake, sar dikhlargyola ano kriseya.

2. Civilyuno Autoriteti e Aviaciako sombutinela ko sasutnipe e mashkarthemtune thay thamutne relevantune autoritetyencar, kola siton dikhlarde e kriseya.

Nukhta 131 [Avrirenduni situacia]

1. Presidento e Republikako shay te anavinela e Avrirenduni Situacia, kana:

(1) isi mol vash o sigune mase vash o brakhipe e agresiatar;

(2) isi andruno riziko mamuy o konstituciako rendo vash publikuno siguripe; vay

(3) isi naturaluno bibahtalipe, kova astarla sah teritoria e Kosovaka republikako vay yekh olako kotor;

2. Ani Avrirenduni Situacia, Konstitucia e Kosovaka republikako na suspendingyola. Samatrandipe mashkar o garantime hakaya thay mestipya ani akaya Konstitucia, ka oven numay ji ko musayutno niveli, vash may hari vahti kova sito musayutno thay vash phanglipe akala Konstitucia. Ani Avrirenduni Situacia, o krisya vash o Komunlune thay Parlamentarune alosaripya nashti te yaveringyon. Aver principya vash e buti e instituciengi ani Avrirenduni Situacia, ka dikhlargyon e kriseya, numay on nashti te oven phande akale nukhtaeya.

3. Kana dikhlargyola o mol vash o leipe e sigune masengo vash brakhipe kotar i agresia, Presidento e Kosovaka Republikako, palo konsultipe e raipeya, anavinla e Avrirenduni Situacia. Anavipeya e Avrirenduna Situaciako, Presidento e Kosovaka republikako ka navinel yekhatar yekh dekreti, kova anela e antura e samatrandipesko vash o hakaya thay mestipya. Mashkar sarandu shtar (48) orya, parlamenti shay te del e nota e duye trinengo (2/3)e votengo e prezentune jenengo thay kola votuina. Te sina kay na dengyola nota, dekreti e presidentesko na sile zoralipe numay ni efekti.

4. Kana isi riziko vash o konstituciako rendo thay publikune siguripesko e Kosovaka Republikako, vay egzistinela yekh naturaluno bibahtalipe ani sasutni teritoria e Kosovaka republikako, ano konsultipe e Raipeya shay te anavinel e Avrirenduni Situacia. Anavipeya e Avrirenduna Situaciako, Presidento e Kosovaka Republikako ka anavinel yekhatar yekh dekreti , kova dikhlarela e natyra e emeregentuna situaciako thay sasavo samatrandipe vash o hakaya thay mestipya. Mashkar o bishuofto (48) orya, Parlamenti shay te del nota e buderune votyencar e prezentune jenengo thay odola kola votuina. Te sine kay na dengyola e nota, dekreti e Presidentesko na sile zoralipe numay ni efekti.

5. Avrirenduni Situacia lungyargyola vash abokar vahti kobar lungyarela te darakrerele o riziko thay nashti te lungyargyol may but vash yekh periodi e shovardersh (60) divengo. Deipeya notako kotar o buderipe e prezentune Parlamenteske deputetyengo, odola kola sitonprezent thay kola votuina, Avrirenduni Situacia, te sine kay isi mol, shay te lungyargyol vash o periodi e trianda (30) divengo, numay na may buderi desar enyaresh (90) sasutne lungyariipaske dive.

6. Parlamenti shay te anel o gasave samatrandipya, vash o lungyaripe e vahtesko thay niveli e Avrirenduna Situaciako. Kana o Presidento konsatinla so o riziko sito naturaluno, Parlamenti shay te bahaminel vash te lungyarel e Avrirenduni Situacia te lungyargyol may but desar shelu pinda (150) dive, numay te sine kay vash oleske votuina duy e trinengo (2/3) e savore deputetyengo ano Parlamenti.

7. Presidento e Kosovaka Republikako, palo konsultipe e parlamenteske Raipeya, shay te keren o mobilizipe e Kosovake Siguripeske Zoralipsko, vash te azhutinen ani Avrirenduni Situacia.

8. Siguripasko Konsilo e Kosovaka Republikako, ani Avrirenduni Situacia, phiravela o ekzektuivune funkcie kola phanglona ano funkcie e Avrirenduna Situaciako, phiravela e funkcia. Ani Avrirenduni Situacia, Siguripasko Konsili e Kosovaka Republikako ka phiravgyol kotar o Presidento e Kosovaka Republikako, sar dikhlargyola ano krisi. Ani Avrirenduni Situacia, Siguripasko Konsili e Kosovaka Republikako ka sombutinel may pashe e raipya, Parlamenteya thay mashkarthemutne autoritetyencar.

9. O krisi dela o principya, segmetya thay o umala vash kompensipe e hasaripyengo kola ule kotar o samatrandipya kola ule ani Avrirenduni Situacia.

Nukhta132 [Roli thay Kompetence e Populaciake Avokatesko]

1. Populaciako Avokati dikhlarela thay garavela o hakaya thay mestipya e individyengo numay o nakrisyune butya publikune autoritetyengo.
2. Populaciako Avokati sito biumlavdo ano phiravipe e butyako thay na akceptuinla o deipya kotar o organya, institucie vay aver autoritetya, kola phiravena o raipe e Kosovaka republikako.
3. Sakova organi, institucia thay aver autoriteti, kova phiravela o legitimuno raipe ani Kosovaki Republika, sito obligimo te del respondipe e manglinyenge kola dela o Populaciako Avokati thay te del oleske/olake savore mangle informacie thay dokumentya phanglo e kriseya.

Nukhta 133 [Ofisi e Populaciake Avokatesko]

1. Ofisi e Populaciake Avokatesko sito biumlavdo, thay propozinla vay administrinla poro bujeti, ano halovipe e kriseya.
2. Populaciako avokati isile yekh (1) vay may but talosherune. Ganedo, shaibe thay olengo mandati, angyola e kriseya vash o Populaciako Avokati. May ahri yekh (1) kotar o talosherune e Populaciake Avokatesko sito jeno kotar o naduberune komunitetya.

Nukhta 134 [Kualifikipe, Alosaripe thay Cidipe kotar e Funkcia e Populaciake Avokatesko]

1. Kosovako Populaciako Avokati alosargyola kotar o Kosovako Parlamenti, e buderipeya kotar o duy e trinengo (2/3) e votyengo e savore jenengo ano Parlamenti, vash mandati e panj (5) bershengo, bizo hako vash rialosaripe.
2. Populaciako Avokati isile hako te alosargyola sakova dizuno e Kosovaka Republikako, e uqhe siklovipeya, uqhe thay moralune karaktereya, pakyavutno, kova isile eksperienca thay janipya ano umal e manushikane hakayengo.
3. Populaciako Avokati thay oleske/olake talosherune nashti te oven jene e niyekh politikuna partiako, nashti te phiraven e politika, thamutne vay personalune butya numay nashti te len kotor ano organizmya e civilyune, ekonomikune vay ano kinipe thay bikinipe phiravipyengo.
4. Populaciako Avokati isile imuniteti kotar o penalune paldipe, civilyuno roldaripe vay cidipe kotar e funkcia vash o butya kola siton ano andar e butyengo e Populaciake Avokatesko.

5. Populaciako Avokati shay te cidinyola kotar e funkcia e mangipeya kotar o buderipe e yekh e trinengo (1/3) e savore deputetyengo, thay ki akaya sura o raibe bahaminla e buderipeya kotar o duy e trinengo (2/3) e votyengo savore pere deputetyengo.

Nukhta 135 [Raportipe e Populaciake Avokatesko]

1. Populaciako Avokati dela o bershuno raporti anglo Parlamenti e Kosovaka Republikako.
2. E Parlamenteske mangipeya, Populaciako Avokati musay te del o periodikune vay aver raportya e Parlamenteske. E mangipeya kotar o Populaciako Avokati, Parlamenti musay te shunen ole.
3. Populaciako Avokati isile hako te kerel rekomandipya thay te propozinel mase, te sine kay dikhlona o ushkavipya e mestipyengo thay hakayengo e publikuna administratako thay aver themeske organya.
4. Populaciako Avokati isile hako te referinel ano sure e Konstituciaka kriselinyako, ano halovipe e dispozitencar akala Konstituciako.

Nukhta 136 [Kosovako Savahtuno Auditori]

1. Kosovako Republikako Savahtuno Auditori sitoy may uqhi institucia e ekonomikune thay finansialune kontrolipesko.
2. Organizipe, funksionipe thay kompetence e Kosovaka Republikake Savahtuno e Auditoresko, anyona e Konstitucia thay Kriseya.
3. Kosovako Republikako Savahtuno Auditori alosargyola thay cidinyola kotar e funkcia e Parlamenteski, kotar o votuipya e savore deputetyengo, thay e propozipeya kotar o Presiento e Kosovaka Republikako.
4. Parlamenti anla bahami vash o vast cidipe e Kosovake Republikake Savahtune Auditoresko e buderipeya kotar o duy e trinengo (2/3) e savor pere deputetyengo, e propozipeya kotar o Presiento e Kosovaka Republikako vay e propozipeya e yekh trinengo (1/3) deputetyengo e Kosovaka Republikake Parlamentesko.
5. Mandati e Kosovako Republikako Savahtune auditoresko sito pajn (5) bersh, e hako vash rialosaripe vash pandar yekh mandati.

Nukhta 137 [Kompetence e Kosovake Savahtune Auditoresko]

Kosovako Republikako Savahtuno Auditori kontrolinla:

- (1) ekonomikuni buti e publikune instituciengo thay aver themeske yuridikune persoyna;
- (2) vastipe thay garavipe e publikune resuryengo fondyengo kotar o organya e lokalune thay centralune raipasko;
- (3) ekonomikuni buti e publikune butikeripaske thanengo thay aver yuridikune personyengo, kolende o them isile kotor e akciengo, vay kana lena, kreditya kola garantyngyona kotar o Them;

Nukhta 138 [Raportipe e Kosovake Savahtune Auditoresko]

1. Savahtuno Auditori e Kosovaka Republikako, e Parlamenteske dela:

- (1) raporti vash harjipe e Themeske Bujeketsko;
- (2) godonipe vash o Raipasko raporti vash o hramipya e nakhle financialune bershesko, angleder desari te mirautngyol kotar o Parlamenti;
- (3) informacie vash o rezultatya e kontrolengo kobar ver kay rodelape kotar o Parlamenti.

2. Savahtuno Auditori e Kosovaka Republikako dela e Parlamenteske o bershuno raporti vash piri buti.

Nukhta 139 [Centraluni Alosaripaski Komisia]

1. Centraluni Alosaripaski Komisia sito savahtuno organi kova gatisarela, dikhlarela, phiravela thay verfikanela o butya vash o procesi e alosaripyengo, sar ini mothavla o rezultatya e alosaripyengo.

2. Komisia isila dershuyekh (11) jene.

3. Presidento e Centraluna Alosaripaska Komisiako anavinla o Presidento e Kosovaka Republikako, kotar o krisitorya e Uqha Krisleinyako thay e apelyuna yuridiksia.

4. Shov (6) jene anavingyona kotar o jene e shov may bare parlamentarune grupengo kola reprezentyngyona ano Parlamenti, kola isilen hako ano ulavipe e rezervime beshlinyengo. Te sine kay ano Parlamenti reprezentyngyona may hari grupe, grupa vay grupe may bare shay te anavinen may pherde jenen. Yekh (1) jeno anavingyola kotar o Parlamenteske deputetya kola adikerena o rezervime vay garantime beshlinya vash o srbyuno komuniteti ani Kosova thay trin (3) jene kotar o Parlamenteske deputetya, kola adikerena o rezervime vay garantime beshlinya vash o aver komunitetya kola na siton buderune ani Kosova.

Nukhta 140 [Kosovaki Centraluni Banka]

1. Kosovaki Centraluni Banka sitoy biumlavdi institucia, thay dela respodipe e Kosovake Parlamenteske.
2. Centraluni Banka e Kosovaka Republikaki phiravela o kompetence ano halovipe akala Konstitucia thay aver implementime krisiyune instrumentya.
3. Guvernatori ani Centraluni Banka e Kosovaka Republikako, ka phiravel vi e buti e Egzekutivune Sherunesko
4. Sherunipe e Kosovaka Centraluna Bankako thay e procedura e alosaripeski thay anavipe e jenengo e Bordesko e Kosovaka centraluna Bankako regulinyola kriseya kova musay te sigurinel biumlavipe thay autonomia e yekhune.

Nukhta 141 [Mediengi Biumlavdi Komisia]

1. Mediengi Biumlavdi Komisia sito biumlavdo organi kova regulinela o spektri e Transmetipaske Frekvensiengo ani Kosovaki Republika, licensinla o publikuno thay privatyuno transmetipe, anavinla thay implementinla e transmetuipaski politika sar ini phiravela e politika e transmetipaski kola siton dende e kriseya.
2. O jene e Medienga Biumlavda Komisiako alosargyona sar si pe krisi, yekhe transparent proceseya.

Nukhta 142 [Biumlavde Agencie]

1. Kosovaka Republikake Biumlavde Agencie siton kreirime institucie kotar o Parlamenti, kola regulinena o kreiripe, funksionipe thay olenge kompetence. Biumlavde Agencie agorinena pere funkcie kotar sakova organi vay aver autoriteti e Kosovaka Republikako.
2. Biumlavde Agencie isilen poro bujeti, koleya kerena butu ani biumlavdi qhand, ano halovipe e kriseya.
3. Sakova organi, institucia vay aver autoriteti, kova phiravela legitimuno raibe ani Kosovaki Republika, sito obligimo te sombutinel thay te del repondipe e manglinyenge kotar o biumlavde agencie ano phiravipe e krisiyune kompetencengo, ano halovope e kriseya.

Nukhta 143 [Sahastardo propozipe vash o alosaripe e Kosovake statusesko]

1. Kosovaka Republikaki Konstitucia ka interpretingyol ano halovipe e Savahtune Halovipeya vash o Alosaripe e Kosovake Statusesko, data 26 marti 2007. Ani kontradiktuni sura mashkar o dizpozite akala Konstituciako thay Halovipaske dispozitencar, akaya agorutni ka ovel may bari.
2. Kosovaki Republika lela pa peste savore dikhlarde obligipya ano Savahtuno Propozipe vash o Alsoaripe e Kosovake Statusesko, data 26 marti 2007 thay ka lel o mange butya vash olako implementipe.

Nukhta 144 [Amendamentipe]

1. Raipe, Presidento vay yekh e shtartesko (1/4) e Parlamenteske deputetyengo, shay te propozinen yaveripya thay amanamentipya akala Konstituciako.
2. Sakova yaveripe ka rodel o miratuipe e duye trinengo (2/3) e savore jenengo ano Parlamenti, leindoy pe sama o duy e trinengo (2/3) e savore jenengo ano Parlamenti kola isilen garantime vay rezervime thana vash o reprezentya e na buderune komunitetyengo ani Kosovaki Republika.
3. Yaveripya ani akaya Konstitucia shay te miratuingyon aplo odova te sine kay adresingyola kotar o Kosovako Parlamentesko Sheruno propozimo amandamenti ani Konstituciaki Krislein vash te den nota te sine kay o propozimo yaveripe na tiknyarla nesavo hako vay mestipe kova dendilo ani Qhand II e Konstituciako.
4. Yaveripya e Konstituciako khuvna ano zoralipe yekhatar palo olengo miratuipe ano Parlamenti e Kosovaka Republikako.

Nukhta 145 [Lungyaripe e Mashkarthemutne Halovipesko thay Aplikima Legislaciako]

1. Mashkarthemutne halovipya thay aver aktya pahnglo e mashkarthemutne sombutipeya, kola siton ano zoralipe ani dive kana khuvna ano zoralipe akala Konstituciako, ji pe momenti kana odola halovipya vay aktya palem phanglona numay kana rumingyona ano phanglipe e yekhune shaipyencar, numay te sina kay on yaveringyona e neve mashkarthemutne halovipeya vay phanglo aver aktencar sar siton o mashkarthemutno sombutipe, kola uqharena yekhune segmetya thay siton miratuime ano halovipe akala Konstitucia.
2. Aplikimo krisi ano dive kana khuvla ano zoralipe lungyaryola te aplikuingyol, ji kana na rezorakaryola ano halovipe akala Konstitucia, thay ji na qhingyola vay yaveringyola, ano phanglipe akala Konstitucia.

Nukhta 146 [Mashkarthemutno Civilyuno Rerezententi]

Biulmavdo kotar o aver dispozite akala Konstituciako:

1. Mashkarthemutno Civiyuno Rerezententi thay aver organizacie thay akterya kola mandatirinyona sar si pe Savahtuno Propozipe vash o Alosaripe e Kosovake Statusesko, data 26 marti 2007, isilen mandati thay dikhlarde kompetence e Savahtune Propozipeya ledindoy kotor o turudikuno zoralipe sar ini privilegya thay imunitetya dende oleya..
2. Savore autoritetya e Kosovaka Republikako ko sasutnipe ledeinena e Mashkarthemutne Civilyune Rezentetya, organizacie thay aver mashkarthemutne akterya kola siton manditime kotar o Savahtuno Propozipe vash o Alosaripe e Kosovake Stsutesko, data 26 marti 2007 thay mashkar aver ka dengyol zoralipe e krsiesko vash bahamya vay olenge aktya.

Nukhta 147 [Agorutno Autoriteti e Mashkarthemutne Civilyune Prezentipasko]

Mashkarthemutno Civilyuno Prezentipe, sito agorutno autoriteti kana isi o lafi vash o implementipe e Savahtune Propozipesko vash Alosaripe e Kosovake Statuesko, e datako 26 marti 2007, sar ini interpretipya thay bahamipya ano phanglipe e aplikipeya e Savahtune Propozipesko vash Alosaripe e Kosovake Statsuesko, e datako 26 marti 2007 siton obligime vash savore publikune autoritetya.

Nukhta 148 [Tranzicionalune Dispozite vash o Kosovako Parlamenti]

Vash o duy (2) angloalosalipaske mandatya palo Konstituciako miratuipe, Kosovaka Republikako Parlamenti ka ovelole bish (20) beshlinya vash o reprezentipe e komunitetyengo kola na siton buderune ani Kosova sar isi pe nakhipe: Dersh (10) ka ulavdgyon e partienge, koalicie, dizunenge iniciativenge thay biumlavde kandidatyenge, kola deklaritale kay reprezentinena o Srbyuno komuniteti ani Kosova, thay dersh (10) beshlinya ka dengyon e aver komunitetyenge sar isi pe nakhipe: Romano komuniteti yekh (1) beshlin; Ashkalyuno komuniteti (1) beshlin; Egipqanyuno komuniteti (1) beshlin; thay yekh pherdi beshlin ka dengyol e komunitetyenge Roma, Ashkalie thay Egipqayna kotar o may baro gendo e vijaimo votyengo; Boshnyakune komuniteteske trin (3) beshlinya, Turkyune komuniteteske (2) beshlinya thay Goranyune komuniteteske yekh (1) beshlin. Sakoya vijaimi beshlin prekalo alosaripya, ka ovel pherdi beshlin, uzal o dersh (10) rezervime beshlinya kola ulavgyona e Srbyune komuniteteske thay aver Komunitetyenge.

Nukhta 149 [Angluno Miratuipe e Krisyengo e Vitalune Intereseya]

Biumlavdo kotar o dispozite e nukhtaesko 81 akala Konstituciako, o krisya e vitalune intereseya kola isiton ano odova nukhta, ka miratuingyon e buderutne votyendar e jenengo kola siton prezentune ano Parlamenti thay kola votuina.

Nukhta 150 [Procesi e Anavipesko e Krisitoryengo thay Prokuroryengo]

1. Sasutno dikhlaripe e sah kosovako vash o somipe e savore kandidatyangyo vash o savahtune anavipyta vash o krisitorya thay prokuroroya ani Kosova, ji ano pensionipasko vahti kova dikhlargyola e kriseya, ka lungyargyol te ovel e Administrativune Kriseya 2008/02 thay na ka ovelole sama kotar o agoripe e UNMIK-ke mandatesko, vay kotar o khuipe ano zorlaipe akala Konstituciako.

2. Savore suksesune kandidatya, kola anavisale vay reanavisale vash krisitorya vay prokuroorya kotar o Special Savahtuno Repezenti, sar kotor e emertipaske procesesko, lungyaren te kren buti ano pere postya ji ko naturaluno funkciako cidipe, vay ji kana on cidinyona funkciatar e krisiske halovipeya.

3. Palo agoripe e UNMIK-ke mandatesko, Kosovaki Kriselinyaki thay Prokuroriaki Biumlavdi Komisia ka del hramipeya e Kosovake Krisleinyake Konsileske o rekomandipyta vash o kandidatya vash o anavipe thay reanavipe e krisitoryengo thay prokurorengo, kova phiravela o agorunto raipe, kay te propozinel e Kosovake Presidenteske e kendidatyen vash anavipe thay rianavipe sar krisitorya thay prokurorya.

4. Savore suksesune kandidatya, kola sitonnavime vay reanavime kotar o Kosovako Presidento sar krisitorya thay prokurorya, sar isi ano propozipe e Kosovake Krisipaske Konsilesko, sar kotor e emeritipaske procesesko, ka lungyaren te den servisi ano akala postya ji ano nakhipe e mandatesko, numay ji odoya ver kana ka cidinyon e funkciatar ano halovipe e kriseya.

5. Biphanglo ano deipya e nukhtako 105 akala Konstituciako, mandati savore krisitoryengo thay prokuroryengo kola sukseseya agorinde o procesi e anavipesko sar si pe akaya nukhta thay kova phiravela piri funkcia may hari duy bersh anglo anavipe, sar si pe akaya nukhta, sito savahtuno ji pe penzia, sar si pe krisi, numay te sine kay o yekhuno hulavgyola ano phanglipe e kriseya.

Nukhta 151 [Avrirenduno Keripe e Kosovake Krisipaske Konsilesko]

Ji ko agor e mashkarthemutni dikhlaripe vash o implementipe e Savahtune Propozipesko vash o Kosovako Statsuesko Alsoaripe, e datako 26 marti 2007, Kosovako Krisipasko Konsili ka ovel sar isi pe nakhipe:

1. Panj (5) siton jene kotar e kosova ani Biumlavdi Komisia e Krisipaski thay prokuripeski kola verifikuisale kotar e Biumlavdi Komisia e Krisipaski thay Prokuripeski, sar kotor e angluna thay duyta fazako vash o emertipasko procesi, ano halovipe e Administrativuna Manglinya 2006/18.

Akalendar panj (5) jene, yekh (1) krisitori thay yekh (1) prokurori sar si pe suraki metoda, ka keren servisi ano Kosovako Krisipasko Konsili ji ko natural agoripe e mandatesko, kote ka yaveringyon yekhe (1) krisitoreya thay yekh (1) prokurori kola siton verifikuime kotar e Biumlavdi Komisia e Krisipaski thay Prokuripeski thay kola siton alosarde kotar o kolegya, adikerindoy metode kola isilen res o adikeripe e sugurune reprezentipesko kova sito so may buhflo ano servisi e Krisleinyako thay Prokuroriako. Duy (2) krisitoriya kola aqhile thay yekh (1) prokurori kotar o panj (5) kosovaryune jene e Biumlavda Komisiako e Krisleinyako thay Prokuroriako, ka keren buti ano Krisipasko Konsili e Kosovako vash o yekh bershuno mandati palo naturaluno agoripe e mandatesko, kote on ka yaveringyon e yekhuna procedura sasar yaveisale vi o yekhvahtune olenge kolegya ani Biumlavdi Krisipeski thay prokuripeski Komisia. Ani sura kana kreiringyola yekh godorno subyekti vash o sure e emertipaske, disiplinako thay cidipe kotar e funkcia e prokuroryengo, e savore jene kola aqhile ano Kosovako Krisipasko Konsili ka oven krisitoriya.

2. Ofto (8) aqhile jene ano Konsili ka alosargyon kotar o Kosovako Raibe sar si pe dikhipe ani akaya Konstitucia, numay vash o duy (2) kotar o shtar (4) deputetya e Parlamenteske, kola adikerena o vijaipe thana ano savahtuno ulavipe e thanengo, kola musay te oven mashkarthemutne, yekh kolandar musay te ovel krisitori, alosardo kotar o Mashkarthemutno Civilyuno Prezentepe, sar si ano propozipe e Evropaka Misiako vash o Politike e Siguripeske thay Garavipeske. Yekh kotar o mashkarthemutni nukhta musay te ovel o krisitori.

Nukhta 152 [Avrirenduno Keripe e Konstituciaka Kriselinyako]

Ji ko agor e mashkarthemutne dikhlaripesko vash o implementipe e Savahtune Propozipesko vash o Alosaripe e Kosovake Statusesko, e datako 26 marti 2007, Konstituciaki Kriselin ka ovel sar si pe nakhipe:

1. Shov (6) kotar o enya (9) krisitoriya kotar o Republikako Presidento, e Parlamenteske propozipeya.

2. Kotar o shov (6) krisitoriya, duy (2) ka ovelolen yekh trin bershuno mandati, bizo shaibe e realosaripesko, duy (2) ka keren buti ano shobershuno periodi, bizo shaibe vash realosaripe, thay duy (2) ka keren buti ano enyabershuno periodi, bizo shaibe vash realosaripe. Mandatya e anglune krisitoryengo ka alosargyon e shorteya, kotar o Presdienti e Kosovaka Republika, yekhatar palo olesko anavipe.

3. Kotar o shov (6) krisitoriya, shtar (4) ka alosargyon o vote e duye trinengo (2/3) e Parlemanteske jenengo, kola siton prezentune thay kay votuina. Duy (2) ka alosargyon e buderipeya e votyengo e jenengo ano Parlamenti, pali dendi nota e buderi jenengo ano Parlamenti, kola adikerena o thana kola siton rezervime vay garantime vash o reprezentya e komunitetyengo kola na siton buderune ani Kosova.

4. Trin (3) mashkarthemutne krisitoriya ka anavingyon thay ka cidinyon e funkciatar kotar o civilyuno prezentepe palo konsultipe e Sheruneya e Evropake Konsilesko vash manushikane Hakaya. Trin (3) krisitoriya na ka oven Kosovake dizune vay nesave aver pashe themesko.

5. Mashkarthemutno Civilyuno Prezentepe ka bahaminel vash kana ka agorinel o mandati e mashkarthemtune kristoryngo, thay o krisitorya ka yaveringyon sar si dikhlardo ani Konstitucia.

Nukhta 153 [Mashkarthemutne Zorlipyengo Prezentepe]

1. Mashkarthemutno Askeriako prezentepe tali komanda e NATO-ki, sito godorni vash te sigurinel o mesto ambienti ani sasutni teritoria e Kosovaka Republikako.

2. Mashkarthemutno Askeriako Prezentepe isile dikhlaripasko raibe thay egzektuivuno vash e Kosovako Siguripesko Zoralipe.

3. Kosovaki Republika, ano sombutipe e mashkarthemutne autoritetyencar kola siton kerde vash te implementinen o efektivuno implementipe e Savahtune Propozipesko vash Alosaribe e Kosovake Statusesko, data 26 marti 2007, ka gatisarel yekh plani, vash o pherdo transferipe thay e godornipaske vahteya vash o siguripe e kosovake instituciengo.

4. Mashkarthemutno Askeriako Prezentepe isile hako vash o mekhipe e askeriaka kontrolako ano avio thana e Kosovaka Republikako, thay Civiyuno Autoriteti e Kosovaka Republikako ka sombutinel ko sasutnipe e Mashkarthemutne Askeriake Prezentepeya.

Nukhta 154 [Kosovake Garavipaske Zoralipya]

Kosovake Garavipaske Zolaripya ka ulavdgyon mashkar o yekh bersh palo khuvipe ano zoralipe akala Konstituciako. Ji ko ulavipe, Mashkarthemunto Askeriako Prezentepe, ano konsultipe e Mashkarthemutne Civilyune Prezentepeya thay Kosovaki Republika ka ovelola egzektuivuno autoriteti vash o Kosovake Garavipaske Zoralipya thay bahaminla vash e dinamika e vahteski vash o ulavipe.

Nukhta 155 [Themipe]

1. Savore legitimune Kosovake dizune ani data e miratupe akala Konstituciako, isilen hako e Kosovaka Republikako themipe.

2. Kosovaki Republika penjarela o vijaipe e themipesko e Kosovaka Republikako, biumlavdo kotar olengo akanutno bahami thay themipe kova on isilen, e savore dizunengo e Yekhvahtuna Federaluna Yugoslaviaka Republikako, kola sineton dizune e Kosovake pe data e 1 yanuareko 1998, thay olenge avutnengo kola siton musayutne.

Nukhta 156 [Nashle Manusha thay Mekhle Thanutne Andar o Than]

Kosovaki Republika promovinla thay lokhyarla o sigurimo iranipe thay diniteteya e nashle mansuhengo thay odolengo andar o than, thay azhutinla odolenge vash o iranipe e beshipaske thanengo thay olenge barvalipyengo.

Nukhta 157 [Kosovako Savahtuno Auditori]

Ji ko agor e mashkarthemutne dikhipasko thay implementipe e Savahtune Propozipesko vash Alosaripe e Kosovake Statusesko, data 26 marti 2007, Savahtuno Revizori e Kosovaka Republikako ka ovel them anavimo themutno kotar o Mashkarthemutno Civilyuno Prezentepe.

Nukhta 158 [Centraluno Bankako Autoriteti]

Ji ko agor e mashkarthemutne dikhipasko thay implementipe e Savahtune Propozipesko vash Alosaripe e Kosovake Statusesko, data 26 marti 2007, Guvernatori e Centraluna Bankako e Kosovaka republikako ka anavingyol kotar o Presidenti e Kosovaka Republikako, palo deipe e notako kotar o mashkarthemutno civiyuno prezentepe.

Nukhta 159 [Beshlinya thay Butikeripaske obyektya ano Publikuno than]

Savore amalipaske kompanie kola ko sasutnipe vay hari sineton ano publikuno vastipe, yekhatar palo khuvipe ano zoralipe akala Konstituciako ka privatizingyon bizo zabadesipe ano halovipe e kriseya.

2. Sasutno interesi e beshlinyengo thay butikeripaske obyetyengo ano publikuno vastipe ani Kosova ka ovel talo vastipe vay sherunipe e Kosovaka Republikako.

Nukhta 160 [Sherunipe e Butikeripaske obyetyengo ano Publikuno than]

1. Sakola butikeripaske obyektya e Kosovaka Republikako kola siton talo publikuno vastipe ka oven talo sherunipe e Kosovaka Republikako. Sakola obligipya phanglo e hakyencar vash sherunipe ka oven obligipya e Kosovaka Republikako. Kriseya shay te mekhlol kay o Kosovako Raipe te privatizuel, te del ani renta vay ani koncesia sakola butikeripaske thana ano publikuno sherunipe vay vastipe.

2. Hako e vastipesko vay sherunipesko, kova sito e nesave butikeripaske thanengo ano publikuno vastipe, numay kova kerela buti numay ano niveli e nesava komunako, ka ovel e komunako vay relevantne komunengo. Sakola obligipya kana isi o lafi vash vastipe vay sherunipe ka oven obligipya e komunako kola isilen o hako e vastipesko thay o yekhune obligipiya. Te sine kay akava dengyola e kriseya, komuna vay o komune shay te privatizinen, te den a ni renta vay koncesia e butikeripaske thana talo publikuno vastipe.

Nukhta 161 [Tranzicia e Instituciengi]

1. Numay ano sura kana e Konstitucia dikhlarela yekh aver transicia, savore kompetence, godornipya thay godornipya e kola dikhlargyona ani Konstitucia, ka phiren yekhatar odole institucienge kana khuvla ano zoralipe akala Konstituciako. O vahti e mandatesko e sakola instituciako anglo khuipe ano zoralipe akala Konstituciako, ka ovel biyaverimi thay biqalavdi ji ano regularuno agoripe, ji ko neve alosaripya.
2. Ji ko anglune parlamentarune alosaripya palo khuvipe ano zoralipe akala Konstituciako, Raipasko Sherunipe lungyarela te phiravel o godornipe dikhlardo e prezentune mandateya. Palo angluno konsultativuno beshipe e Raipasko, palo khuvipe ano zoralipe akala Konstituciako, ka kergyol o rekrutipe e Raipaske Sherunipasko sar si pe nukhte akala Konstituciako.
3. O deipya e nukhtako 70.3 (3) na ka vastingyon ji pe konsultatvuno beshipe e Raipasko palo anglune parlamentarune alosaripya kana khuvla ano zoralipe akaya Konstitucia.
4. Ji pe formiripe e Kosovake Kriselinyake Konsilesko, Krisleinyako Bordi ka phiravel o funkcie thay o yekhune godornipya.

Nukhta 162 [Khuipe ano Zoralipe]

Kosovaka Republikaki Konstitucia khuvla ano zoralipe ko 15. yuni 2008.